

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای گسترش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

رشته جمعیت شناسی

دوره کارشناسی ارشد ناپوسته

گروه علوم اجتماعی

(پیشنهادی دانشگاه علامه طباطبائی)

به استناد آیین نامه و ابزاری اختیارات برنامه ریزی درسی

مصوب جلسه ۸۸۲ تاریخ ۱۱/۲۳/۱۳۹۵ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

نام رشته: جمعیت شناسی

عنوان گرایش: -

گروه: علوم اجتماعی

دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپوسته

کارگروه تخصصی: -

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: دانشگاه علامه طباطبائی

تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۲/۳۱

به استناد آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۸۲ تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته جمعیت شناسی طی نامه شماره ۳/۱۶۳۱۶ تاریخ ۱۳۹۹/۰۳/۲۴ از دانشگاه علامه طباطبائی دریافت و به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که از مهرماه سال ۱۳۹۹ وارد دانشگاهها و مراکز آموزش عالی می شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته جمعیت شناسی از نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹، جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته جمعیت شناسی مصوب جلسه ۹۸ تاریخ ۱۳۶۶/۰۸/۰۲ شورای برنامه ریزی آموزش عالی می شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و به تمامی دانشگاهها و موسسه های آموزش عالی کشور که مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه ریزی آموزشی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را دارند، برای اجرا ابلاغ می شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمد رضا آهنگیان

دبیر کمیسیون برنامه ریزی آموزشی

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

(۱) مقدمه

جمعیت‌شناسی یکی از شاخه‌های علوم اجتماعی است، که تأسیس آن در ایران از دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران آغاز شد. رشته جمعیت‌شناسی از یک سو بدلیل ماهیت کمی‌گرایی آن و از سوی دیگر بعلت کارآیی زیادی که در برنامه‌ریزی‌های سطح خرد و کلان عمرانی و توسعه‌ای دارد روز به روز بیش‌تر مورد توجه قرار می‌گیرد. این رشته علمی ابتدا بصورت چند واحد درسی در رشته علوم اجتماعی مقطع کارشناسی و سپس بعنوان یک رشته مستقل تحصیلی در مقطع کارشناسی‌ارشد و دکترا در دانشگاه‌های کشور توسعه یافت است. در حال حاضر در دانشگاه‌های دولتی و آزاد ایران در مقطع کارشناسی‌ارشد و دکترا در این رشته دانشجویی پذیرند.

موافقت قطعی شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم با ایجاد رشته علوم اجتماعی گرایش جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه علامه طباطبایی در سال ۱۳۸۲ صورت گرفت (نامه شماره ۲۲/۲۸۴۷ مورخ ۱۳۸۲/۵/۵) و عملاً این دانشکده از مهر سال ۱۳۸۳ به همت اساتید ارجمند جمعیت‌شناس دانشکده از جمله استاد دکتر سرایی و مرحوم استاد دکتر مهرتاش اقدام به پذیرش دانشجوی در مقطع کارشناسی‌ارشد جمعیت‌شناسی نمود و تاکنون چندین دوره از پذیرفته‌شدگان این رشته فارغ‌التحصیل شده‌اند.

مطابق با مصوبات نود و هشتمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۱۳۶۶/۸/۲، مجموع دروس دوره آموزشی رشته جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته علوم اجتماعی ۳۲ واحد است، که ۲۲ واحد آن اجباری تخصصی، ۶ واحد اختیاری و ۴ واحد پایان نامه است. با توجه پیشرفت‌های اخیر در حوزه جمعیت‌شناسی در سطح بین‌المللی و ملی و تأکید وزارت علوم و تحقیقات فناوری بر بروزرسانی سرفصل‌های دروس کارشناسی‌ارشد، بازنگری دروس جمعیت‌شناسی امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد.

شایان ذکر است که سایر دانشگاه‌های دولتی کشور از جمله دانشگاه تهران، شیراز و یزد که در این رشته دانشگاهی فعالیت آموزشی دارند، اقداماتی اساسی در زمینه بروزرسانی و توسعه رشته جمعیت‌شناسی صورت داده‌اند. اما متأسفانه در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه با وجود بیش از یک دهه سابقه فعالیت آموزشی در حوزه جمعیت‌شناسی، هنوز اقدام مؤثری در خصوص بازنگری و توسعه این رشته صورت نگرفته است.

لذا لازم است که سرفصل‌ها و محتوای آموزشی جمعیت‌شناسی با توجه به چارچوب‌های دانشگاه‌های معتبر کشور و دانشگاه‌های منتخب دنیا بروزرسانی شوند. این پژوهش با هدف بازنگری برنامه درسی کارشناسی ارشد رشته جمعیت‌شناسی در دانشگاه علامه طباطبایی صورت گرفته

است. بنابراین تلاش خواهد شد سرفصل‌ها و محتوای آموزشی رشته جمعیت‌شناسی در دانشگاه

علامه مورد نقد و ارزیابی قرار گیرد. سرفصل‌ها و محتوای آموزشی که در دانشگاه‌های منتخب و معتبر داخلی و خارجی در مقطع کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی شناسایی و مقایسه می‌شوند. لذا پژوهش سرفصل‌ها و محتوای آموزشی رشته جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های خارجی مورد بررسی قرار خواهد گرفت. سرفصل‌ها و محتوای آموزشی رشته جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های داخلی مورد بررسی قرار خواهد گرفت. همچنین تغییرات مورد نیاز در سرفصل‌های دروس موجود جمعیت‌شناسی مورد بررسی قرار می‌گیرد. با توجه به وضع موجود آموزش جمعیت‌شناسی در مقطع ارشد و دکتری در دانشگاه‌های داخل و خارج کشور، سرفصل‌های مناسب و معتبر برای بازنگری دروس رشته جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه علامه پیشنهاد می‌شود.

۲) تعریف و هدف

- مطالعه تطبیقی سرفصل‌های آموزشی جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه‌های کشورهای منتخب.

- مطالعه تطبیقی سرفصل‌های آموزشی جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه‌های منتخب داخلی.

- ارزیابی سرفصل‌ها و محتوای آموزشی جمعیت‌شناسی موجود با توجه به استانداردهای آموزشی در آموزش رشته جمعیت‌شناسی.

- بروز رسانی برنامه‌های درسی جمعیت‌شناسی دانشگاه علامه با توجه به چارچوب‌های درسی رشته جمعیت‌شناسی در دانشگاه‌های مطرح ایران و منتخب جهان.

- هماهنگ کردن برنامه‌های درسی رشته جمعیت‌شناسی با چارچوب کلی آموزش جمعیت‌شناسی در دانشگاه‌های مطرح کشور از جمله دانشگاه تهران و شیراز.

- هماهنگ کردن وزن دروس جمعیت‌شناسی با توجه به اهمیتی که هر یک از دروس برای ورود به مقطع دکترای جمعیت‌شناسی در ایران و خارج از کشور دارند.

- به هنگام سازی و معرفی محتوای دروس و منابع مورد استفاده در دروس جمعیت‌شناسی.

۳) اهمیت موضوع

جمعیت‌شناسی اساساً یک علم بین رشته‌ای است که هسته اصلی آن جمعیت‌شناسی کمی و ریاضی است. جمعیت‌شناسی در دو محور در فضای آکادمیک توسعه یافته است. یکی جمعیت‌شناسی محض یا صوری که در آن به رابطه بین متغیرهای جمعیتی با یکدیگر و مدل‌های کمی جمعیتی پرداخته می‌شود و دیگری مطالعات جمعیتی که به رابطه بین متغیرهای جمعیتی با سایر متغیرهای

اقتصادی، اجتماعی و... پرداخته می‌شود.

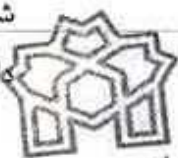

در حال حاضر، مباحث و مسائل علمی و پژوهشی جمعیت‌شناسی در سطح جهانی، از طریق دپارتمان‌های آموزشی جمعیت‌شناسی و جامعه‌شناسی در دانشگاه‌های معتبر جهان (از جمله دانشگاه برکلی، اکسفورد، ماکس پلانک و...)، موسسات پژوهشی جمعیت‌شناسی در سطح بین‌المللی (از جمله موسسه ایند فرانسه، موسسه تحقیقات جمعیت‌شناسی دانشگاه وین اتریش، موسسه تحقیقات جمعیت‌شناسی ماکس پلانک و...)، انجمن‌های علمی در سطح بین‌المللی (از جمله موسسه بین‌المللی مطالعات علمی جمعیت‌شناسی IJSSP، انجمن جمعیت‌شناسی آسیا APA و...) و سازمان‌های بین‌المللی (از جمله صندوق جمعیت سازمان ملل و...) پیگیری می‌شود.

در سطح ملی، فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی متنوعی در زمینه مباحث جمعیت‌شناسی صورت می‌گیرد، البته این فعالیت‌های علمی در کشور ما هنوز بسیار جوان و نوپا هستند. در حال حاضر در تعدادی از دانشگاه‌های دولتی و آزاد ایران آموزش جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد دایر است. آموزش علم جمعیت‌شناسی در ایران از دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، ابتدا بعنوان چند واحد درسی در بطن مجموع دروس رشته علوم اجتماعی و بعداً بعنوان یک رشته مستقل آموزشی در مقطع کارشناسی ارشد، آغاز شد.

در بین دانشگاه‌های دولتی کشور تنها سه دانشگاه علامه طباطبایی، تهران و یزد دانشجوی جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد پذیرش می‌کنند. قدمت تأسیس گروه جمعیت‌شناسی در دانشگاه تهران به دو دهه قبل بر می‌گردد.

همان‌طور که همه می‌دانیم در سال‌های اخیر بعلاوه تغییرات بوجود آمده در ساختار و ترکیب جمعیتی کشور از جمله کاهش باروری به زیر سطح جانشینی و ترسیم چشم انداز سالمندی جمعیت در کشور، مباحث جمعیت‌شناسی و تحولات جمعیتی ایران به یکی از کانون‌های مباحث علمی در دانشگاه‌های کشور، مراکز علمی و سیاست‌گذاری کشور تبدیل شده است. بدنبال دغدغه‌های ایجاد شده در کانون‌های علمی و سیاست‌گذاری کشور، سیاست‌های کلی جمعیت کشور در چهارده اصل توسط مقام معظم رهبری ابلاغ گردید و تمامی دستگاه‌های سیاست‌گذار، اجرایی و علمی در عملیاتی کردن این سیاست‌ها و رصد تحولات جمعیتی کشور بایستی همت گمارند و لذا در این برهه زمانی توسعه علمی این رشته در دانشگاه علامه طباطبایی بیشتر احساس می‌شود. در حال حاضر، با اطمینان می‌توان گفت که آموزش و پژوهش جمعیت‌شناسی از مهم‌ترین دپارتمان‌های فعال در اکثر دانشگاه‌های معتبر خارجی و داخلی است. در حال حاضر آموزش جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های دولتی کشور از جمله دانشگاه تهران، شیراز و یزد دایر است. همچنین در مقطع دکترای جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران، دانشگاه یزد و دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات و تهران مرکز دانشجو می‌پذیرد.

مطابق با مصوبات نود و هشتمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۱۳۶۶/۸/۲، مجموع دروس دوره آموزشی رشته جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته علوم اجتماعی ۳۲ واحد است، ۲۲ واحد آن اجباری، ۶ واحد اختیاری و ۴ واحد پایان نامه است. در حال حاضر، بر اساس مصوبه شورای برنامه‌ریزی دانشگاه علامه طباطبائی تعداد کل واحدهای سرفصل دروس کارشناسی ارشد رشته جمعیت‌شناسی ۳۳ واحد می‌باشد، که ۲۷ واحد آن الزامی و ۶ واحد آن اختیاری است.

در مصوبه مورخ ۱۳۸۶/۳/۸ شورای برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه تهران طرح مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل‌های رشته جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران را به تصویب رساند. در این طرح درسی دروس اصلی ۲۶ واحد و دروس اختیاری ۱۴ واحد تعیین شده است. بر اساس این طرح، دانشجوی رشته جمعیت‌شناسی بایستی از میان دروس اختیاری که شامل: جمعیت و توسعه اقتصادی، جمعیت و جامعه، جمعیت و جنسیت، جمعیت‌شناسی انسان‌شناختی، جمعیت‌شناسی ریاضی، جمعیت‌شناسی سالخورگی، دیدگاه‌ها و سیاست‌های جمعیتی معاصر است، با مشورت استاد راهنما و گروه آموزشی ۶ واحد را انتخاب و با موفقیت بگذراند.

با عنایت به سابقه بیش از یک دهه آموزش جمعیت‌شناسی و نیز ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های سازمانی و علمی که این دانشکده در درون خود دارد می‌تواند بعنوان یکی از قطب‌های علمی جمعیت‌شناسی در کشور نقش قابل ملاحظه‌ای را در راستای عملیاتی کردن سیاست‌های جمعیتی از طریق انجام مطالعات و پژوهش‌ها و همچنین رصد تحولات جمعیتی در کشور ایفا کند. لذا عمده‌ترین ضرورت‌های بازنگری رشته جمعیت‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد به شرح زیر است:

الف) سابقه بیش از یک دهه آموزش در مقطع کارشناسی ارشد رشته جمعیت‌شناسی؛

ب) داشتن اساتید مجرب و باسابقه در حوزه جمعیت‌شناسی؛

ج) توسعه آموزش و پژوهش جمعیت‌شناسی در این دانشگاه بطور مستقیم و غیر مستقیم در عملیاتی کردن سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری موثر و نقش آفرین خواهد بود؛

د) داشتن ظرفیت نیروی انسانی، ساختمان و سایر زیر ساخت‌های لازم جهت توسعه علمی در

حوزه‌های جدید علمی.

۴) نقش، توانائی و شایستگی دانش آموختگان

هدف دوره کارشناسی ارشد جمعیت شناسی آماده ساختن دانشجویان برای مشاغل مربوط به رشته جمعیت شناسی از جمله کارشناسان جمعیتی در کلیه دفاتر ثبت احوال، دفاتر آمار جمعیتی وزارتخانه‌ها و سازمانهای سطح استانی و شهرستانی، توانایی از انجام تحقیقات جمعیتی و اشتغال در دفاتر تحقیقاتی است. در برنامه درسی جدید هدف افزایش سطح مهارتی و ارتقاء توانایی های عملی دانشجویان است. از دانش آموختگان کارشناسی ارشد رشته جمعیت شناسی انتظار می رود که پس از پایان دوره کارشناسی ارشد بطور ویژه از توانمندی‌ها و قابلیت‌های زیر برخوردار باشند.

-آشنایی با منابع اصلی داده‌ها و اطلاعات مربوط به باروری و پاره‌ای از روش‌های مستقیم و غیرمستقیم باروری، روندتغییرات باروری در ایران و جهان، آشنایی با تئوری‌ها و نظریات و تعیین‌کننده‌های باروری و رابطه باروری با سایر پدیده‌های جمعیتی.

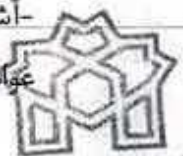
-آشنایی با تعاریف و مفاهیم مرگ و میر و نیز شاخص‌ها و آمارهای مرگ‌ومیر، آشنایی با داده‌های جمعیتی سرشماری، بررسی‌های نمونه‌ای و ثبت آمار حیاتی) و روش‌های ارزیابی داده‌های مرگ و میر نیز نظریه‌های جمعیتی در مورد تحولات مرگ‌ومیر، گذار سلامت و میرایی، طول عمر و دیرپایی، علل ناسلامتی و مرگ، تفاوت‌های مرگ‌ومیر.

-آشنایی با مفاهیم و انواع مهاجرت، آشنایی با روش‌های مستقیم و غیرمستقیم برآورد میزان‌های مهاجرتی، آشنایی با دیدگاه‌ها و تئوری‌های مهاجرت، بررسی روند تحولات مهاجرت در جهان و ایران، آشنایی با شناخت نقش مهاجرت در ساختار و پویایی جمعیت‌ها، شناخت الگوها و روندهای شهرنشینی، آشنایی با آثار و پیامدهای اقتصادی- اجتماعی مهاجرت‌ها و سیاست‌های مهاجرتی. -آشنایی با نظریات کلاسیک و نظریات معاصر جمعیتی، بررسی انتقادی دیدگاه‌ها و نظریات جمعیتی، کسب توانایی مقایسه نظریات اقتصادی - اجتماعی جمعیت در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

-آشنایی با انواع طرح‌های تحقیقاتی، آشنایی با روشهای پیشرفته تحقیقات کمی و کیفی در جمعیت شناسی.

-آشنایی با دیدگاه‌های نظری جمعیتی در مورد تشکیل و تغییر ازدواج، خانواده و طلاق، آشنایی تغییرات خانواده و رفتارهای خانوادگی و روابط خانوار از دیدگاه جمعیت‌شناختی، آشنایی رابطه تغییرات خانواده با متغیرهای جمعیتی و اجتماعی

-آشنایی با شاخص‌های سالمندی جمعیت، تغییرات جمعیت‌شناختی سالمندی در ایران و جهان، عوامل و پیامدهای سالمندی جمعیت، رابطه سالمندی جمعیت با تغییرات جمعیتی، چشم انداز

تحولات سالمندی در ایران و جهان، سیاست‌های سالمندی، ابعاد و چالش‌های سالمندی جمعیت در ایران.

فراگیری کار با نرم افزارهای جمعیتی و آشنایی با روش‌های ارزیابی و تصحیح داده‌های جمعیتی با استفاده از نرم افزارهای جمعیتی مربوطه، آشنایی با روش‌های برآورد و محاسبه میزان‌ها، نسبت‌ها، شاخص‌های جمعیتی با استفاده از نرم افزارهای جمعیتی مربوطه، آشنایی با روش‌های پیش‌بینی جمعیت با استفاده از نرم افزارهای جمعیتی مربوطه.

یادگیری چگونگی برآوردها و تخمین‌های تغییرات جمعیتی، آشنایی با انواع پیش‌بینی جمعیتی و نیروی انسانی و نیز برآورد شاخص‌های جمعیتی اشتغال، بیکاری، فعالیت و پیش‌بینی نیروی کار، شاخص‌های جمعیتی آموزشی.

-آشنایی با ماهیت و ویژگی‌های تحقیقات جمعیت‌شناسی، بررسی و نقد تحقیقات جمعیت‌شناسی در ایران و جهان، شناسایی نقاط ضعف، خلاءها و مسائل تحقیقات اخیر، شناسایی حوزه‌های تحقیقاتی نوظهور در جمعیت‌شناسی.

-آشنایی با تنوری‌های اقتصاد جمعیت، رابطه جمعیت و اقتصاد، پیامدها و آثار اقتصادی تغییرات جمعیتی، علل اقتصادی رفتارهای جمعیتی، رابطه روندهای جمعیتی و روندهای اقتصادی، روش‌های استفاده شاخص‌های جمعیتی در تحلیل‌های اقتصادی.

-آشنایی با کاربرد ریاضیات در جمعیت‌شناسی، تحلیل فرآیندهای تکرارپذیر، الگوهای جمعیت ثابت، جمعیت ساکن و جدول بقاء، الگوهای سنی و جنسی وقایع جمعیتی؛ باروری، مرگ‌ومیر، مهاجرت، ازدواج و زناشویی، گشتاور رشد جمعیت، روابط دموگرافیک در جمعیت‌های غیرثابت.

-آشنایی با جمعیت‌شناسی فضایی و جغرافیای جمعیت؛ الگوها و فرآیند مکانی جمعیت؛ مکان، فاصله، منطقه و سلسله مراتب فضایی، درک فرآیند و شاخص‌های جمعیت‌شناختی در مقیاس جغرافیایی، کسب توانایی در تحلیل شاخص‌های باروری، مرگ‌ومیر و سلامت، مهاجرت و شهرنشینی و ارتباط آن با شاخص‌های توسعه در مقیاس‌های مکانی، کسب توانایی استفاده از GIS در تحلیل‌های جمعیتی.

-توانایی استفاده از تکنیک‌ها و شاخص‌های جمعیتی برای بررسی وضعیت سلامت، مطالعه رابطه جمعیت و سلامت، درک رفتارهای جمعیتی موثر بر سلامت، یادگیری روش‌های مناسب تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده‌های سلامت، آشنایی با تعیین‌کننده‌های جمعیتی و اجتماعی و اقتصادی سلامت، آشنایی با روش‌های استفاده از آمار حیاتی و اپیدمیولوژی در تحقیقات جمعیتی.

-آشنایی با جمعیت‌شناسی مذاهب در دنیا با تاکید بر جمعیت مسلمانان جهان، ۲- تحولات گذشته،

حال و آینده مذاهب از نظر جمعیتی با تاکید بر جمعیت مسلمانان جهان، تمرکز بر تغییرات

فصل دوم
جداول دروس

جدول ۱. تعداد و نوع واحدهای درسی

جمع واحدهای درسی	نوع واحدهای درسی					دوره تحصیلی
	پایان نامه	اختیاری	تخصصی	پایه	عمومی	
۲۸-۳۲	۴-۶	۱۴-۱۶	۱۰-۱۲	-	-	کارشناسی ارشد

جدول ۲. دروس جبرانی

ردیف	نام درس	تعداد واحد			ساعت		بیش نیاز
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	
۱	کاربرد کامپیوتر	۲		۲	۳۲		
۲	زبان تخصصی جمعیت شناسی	۲		۲	۳۲		
۳	مبانی جمعیت شناسی	۲		۲	۳۲		
۴	روش های مقدماتی تحلیل جمعیت شناسی	۲		۲	۳۲		
۵	آمار مقدماتی	۲		۲	۳۲		
۶	آمار در علوم اجتماعی	۲		۲	۳۲		
۷	روش های تحقیق نظری	۲		۲	۳۲		

- دروس جبرانی به تشخیص گروه آموزشی برای دانشجویان غیر مرتبط با رعایت حداکثر ۱۲ واحد درسی ارائه می گردد، گذراندن دروسهای شماره ۱ و ۲ برای کلیه دانشجویان الزامی است. اما دروس ۳ تا ۷ برای دانشجویان غیر مرتبط است.

جدول ۳. دروس تخصصی

ردیف	نام درس	تعداد واحد			ساعت		
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع
۱	جمعیت شناسی باروری	۲		۲	۳۲		۳۲
۲	جمعیت شناسی مرگ و میر	۲		۲	۳۲		۳۲
۳	جمعیت شناسی مهاجرت	۲		۲	۳۲		۳۲
۴	نظریه های جمعیتی	۲		۲	۳۲		۳۲
۵	روش های تحقیق (۱)	۲		۲	۳۲		۳۲
۶	روش های تحقیق (۲)	۲		۲	۳۲		۳۲
	جمع	۱۲		۱۲			

جدول ۴. پایان نامه

ردیف	نام درس	تعداد واحد			ساعت		
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع
۱	پایان نامه		۴	۴		۱۲۸	۱۲۸

جدول ۵. دروس اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			ساعت		پیش‌نیاز
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	
۱	جمعیت‌شناسی خانواده	۲		۲		۳۲	
۲	جمعیت‌شناسی سالمندی	۲		۲		۳۲	
۳	نرم افزارهای کاربردی در جمعیت‌شناسی		۲	۲		۶۴	۶۴
۴	جمعیت، برنامه‌ریزی و سیاست گذاری	۲		۲		۳۲	
۵	اندیشه اجتماعی و جمعیتی متفکران مسلمان	۲		۲		۳۲	
۶	جمعیت‌شناسی فضایی	۲		۲		۳۲	
۷	فنون پیشرفته تحلیل آماری	۲		۲		۳۲	
۸	جمعیت و سلامت	۲		۲		۳۲	
۹	جمعیت‌شناسی اقتصادی	۲		۲		۳۲	
۱۰	جمعیت‌شناسی ریاضی	۲		۲		۳۲	
۱۱	جمعیت و جنسیت	۲		۲		۳۲	
۱۲	جمعیت‌شناسی تاریخی	۲		۲		۳۲	
۱۳	جمعیت‌شناسی مسلمانان	۲		۲		۳۲	
۱۴	جمعیت و رفاه اجتماعی	۲		۲		۳۲	
۱۵	سمینار تحقیقات جمعیتی		۲	۲		۶۴	۶۴
جمع			۲۸	۲	۳۰		

دانشجو باید از میان دروس فوق‌الذکر با مشورت استاد راهنما و گروه آموزشی ۱۶ واحد را انتخاب و با موفقیت بگذراند.

فصل سوم

شرح دروس دروس

دروس جبرانی و پیش نیاز

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	جبرانی	مبانی جمعیت‌شناسی Principles of Demography

هدف

آشنایی دانشجویان با مبانی علم جمعیت‌شناسی شامل: روشهای مطالعه، آشنایی با منابع داده‌های جمعیتی و شاخصهای ساختار، ترکیب، توزیع و تغییرات جمعیتی.

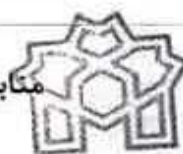
سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با علم جمعیت‌شناسی و شاخه‌های آن و رابطه آن با سایر علوم
- آشنایی با تاریخچه علم جمعیت‌شناسی
- آشنایی با منابع داده‌های و اطلاعات جمعیتی
- آشنایی با ساخت، ترکیب و توزیع جمعیت و سنجه‌های آن
- آشنایی با تحولات و حرکات جمعیت و عوامل مؤثر بر آن
- آشنایی با روشهای اندازه‌گیری تغییرات جمعیتی
- آشنایی با سیاست‌های جمعیتی

ارزشیابی

بروزه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف و ارزشیابی نتایج	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

سرای، حسن (۱۳۹۵). مبانی جمعیت‌شناسی (مبانی و زمینه‌ها)، انتشارات سمت.
کاظمی پور، شهلا (۱۳۹۲). مبانی جمعیت‌شناسی، مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا
و اقیانوسیه

منابع فرعی

امانی، مهدی (۱۳۸۰). جمعیت‌شناسی جهان، انتشارات سمت
میرزایی، محمد (۱۳۸۹). جمعیت و توسعه با تأکید بر ایران ۱۰ مقاله، مرکز مطالعات و پژوهش‌های
جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.
سرای، حسن (۱۳۹۰). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت با تأکید بر باروری و مرگ‌ومیر - چاپ
دوم تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
سرای، حسن (۱۳۹۰). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت با تأکید بر سن و جنس - چاپ دوم
تهران: انتشارات دانشگاه تهران

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	جبرانی	روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت Basic Methods for Population Analysis

هدف

آشنایی دانشجویان با روشهای مقدماتی تحلیل جمعیت از جمله انواع میزانها، نسبتها، سنجه‌های مرگ و میر، باروری، ازدواج و طلاق و مهاجرت.

سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با سنجه‌های تحلیل جمعیت
- آشنایی با انواع مطالعات جمعیتی و دیاگرام لگزیس،
- آشنایی با روشهای تحلیل مرگ و میر
- آشنایی با جدول عمر
- آشنایی با روشهای تحلیل سنجه‌های باروری
- آشنایی با روشهای تحلیل مهاجرت
- آشنایی با روشهای پیش‌بینی جمعیت

ارزشیابی

بروزه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف و ارزشیابی نتایج	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

سرایبی، حسن. (1390). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت با تأکید بر باروری و مرگ‌ومیر - چاپ دوم تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

سرایبی، حسن. (1390). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت با تأکید بر سن و جنس - چاپ دوم تهران: انتشارات دانشگاه تهران

زنجانی، حبیب‌الله (۱۳۸۳). تحلیل جمعیت‌شناختی - چاپ چهارم - تهران: انتشارات سمت. نیول، کالین (۱۳۸۲). روش‌ها و مدل‌ها در جمعیت‌شناسی - ترجمه‌ی عبدالرضا رجائی‌فرد - شیراز: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

پولارد، ا. اچ، فرحت یوسف و جی. ان پولارد (۱۳۷۲). روش‌های تحلیل جمعیت - ترجمه‌ی هما آقا و همکاران - شیراز: مرکز جمعیت‌شناسی دانشگاه شیراز.

کلاتتری، صمد (۱۳۷۵). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت - اصفهان: انتشارات مانی. آریاگا، ادوارد (۱۹۹۴). روش‌های تحلیل جمعیت - ترجمه‌ی فاروق امین‌مظفری (۱۳۷۸). تبریز: انتشارات احرار.

منابع فرعی

کاظمی‌پور، شهلا (۱۳۷۲). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت - چاپ دوم - تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.

روسل، لوئی و لئون گانی (۱۳۷۴). جمعیت‌شناسی تحلیلی: تمرین‌ها و مسایل - ترجمه‌ی صمد کلاتتری - اصفهان: انتشارات مانی.

سرینی واسان، کی (۱۳۸۴). فنون اساسی تحلیل و کاربرد جمعیت‌شناسی - ترجمه‌ی محمدمین کنعانی - مازندران: انتشارات دانشگاه مازندران.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	جبرانی	آمار مقدماتی Principles of Statistics

هدف

آشنایی دانشجویان با روشهای محاسبه سنجه های آمار توصیفی شامل آمارهای گرایش به مرکز، پراکندگی، انواع نمودارهای آماری، روشهای مقدماتی تحلیل دو و چند متغیره.

سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با انواع داده های آماری
- آشنایی با انواع توزیع های آماری
- سنجه های گرایش به مرکز
- سنجه های پراکندگی
- انواع نمودارهای آماری
- توزیع نمونه ای
- میانی احتمالات

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روشن یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملرومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

نعمت الهی نادر (۱۳۹۸). روشهای آماری، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی
منصورفر، کریم (۱۳۹۵). روشهای آماری، انتشارات دانشگاه تهران
جواد بهبودیان (۱۳۸۵). آمار و احتمال مقدماتی، دکتر، انتشارات آستان قدس رضوی.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	32		۲۲	۲	جبرانی	آمار در علوم اجتماعی انگلیسی: Statistics for The Social Sciences

هدف

آشنایی دانشجویان با روشهای برآورد، تعیین‌کننده‌ها و پیامدها و روندهای باروری
سرفصل‌های اصلی درس

- روابط آماری دو متغیره از جمله آزمون کای دو و ضرایب وابستگی
- انواع آزمون t
- انواع آزمون F
- همبستگی
- آشنایی مقدماتی با رگرسیون دو متغیره

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

حسینی یعقوب و ضیائی بیده علی‌رضا (۱۳۹۴). آمار ناپارامتریک و روش پژوهش با کاربرد نرم

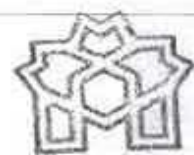
افزار SPSS20. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.

سیدنی سیگل (۱۳۸۳). آمار غیر پارامتری برای علوم رفتاری، مترجم یوسف کریمی، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.

منصو فر، کریم (۱۳۹۵). آمار در علوم اجتماعی، انتشارات دانشگاه دانشگاه پیام نور.
هنری مولر، جان و همکاران (۱۳۹۳)، استدلال آماری در جامعه‌شناسی، ترجمه‌ی هوشنگ نایبی، تهران: نشر نی.

کرامر، دانکن (۱۳۹۶)، درآمدی بر کاربرد آمار در تحقیقات اجتماعی، ترجمه‌ی امیر ملکی و یحیی علی بابایی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

پیش‌نیاز/اهم نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	جبرانی	زبان انگلیسی تخصصی جمعیت شناسی Professional English for Demography

هدف

آشنایی دانشجویان با متون، مفاهیم و تعاریف پایه ایی جمعیت شناسی به زبان انگلیسی.
سرفصل‌های اصلی درس

- What is Demography
- Population Data and Resources
- Concepts and Definitions in Population Changes
- Concepts and Definitions in Fertility
- Concepts and Definitions in Mortality
- Concepts and Definition in Marriage and Divorce
- Concepts and Definition in Internal Migration
- Concepts and Definition in International Migration
- Spatial demography
- Health Demography
- Aging demography
- Employment and Activity
- Population transition theory
- Demographic research
- Population and policy

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف
سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده ها و نقد
و ارزشیابی نتایج

منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...	تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه
---	---

منابع اصلی

- Weeks, J. R. (2020). *Population: An introduction to concepts and issues*. Cengage Learning.
- Demeny, P., McNicoll, G., & Hodgson, D. (2003). *Encyclopedia of population*. Hodgson, Dennis (2003). *Contemporary Population Thought*.
- Poston Jr, D. L., & Micklin, M. (Eds.). (2006). *Handbook of population*. Springer Science & Business Media.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	جبرانی	روشهای تحقیق نظری Methods of Theoretical Research

هدف

آشنایی دانشجویان با مبانی تحقیق و پژوهش در علوم اجتماعی
سرفصل‌های اصلی درس

- مبانی تحقیق اجتماعی
- روشهای تحقیق اجتماعی
- ویژگیهای تحقیق علمی اجتماعی
- اجزای طرح تحقیق
- انواع تحقیقات اجتماعی
- شیوه تحقیق پذیر کردن موضوعات
- عملیاتی کردن مفاهیم و سنجش آنها
- مقیاس ها و شاخص های اجتماعی
- نحوه انتخاب مورد ها(افراد) تحقیق و نمونه گیری
- تشریح روشهای تحقیق پیمایش و تحلیل داده های موجود
- تحلیل داده ها(دسته بندی و تنظیم داده ها، پردازش کامپیوتری، تحلیل جداول یک ، دو و چند متغیره

ارزشیابی

بروزه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
•	•	•	•	•

روش یاددهی - یادگیری	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده ها و نقد
متناسب با محتوا و هدف	و ارزشیابی نتایج

تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

ترزول بیکر (۱۳۹۵) روش تحقیق نظری در علوم اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایبی، انتشارات پیام

نور.

دلآوری، علی (۱۳۹۰). روشهای تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی، انتشارات دانشگاه علامه

طباطبائی

پیش نیاز/هم نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	جبرانی	کاربرد کامپیوتر Computer Skills

هدف

آشنایی دانشجویان با روشهای برآورد، تعیین کننده‌ها و پیامدها و روندهای باروری
سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با ویندوز

- آشنایی با اهمیت کاربرد کامپیوتر در علوم اجتماعی و جمعیت شناسی

- ویرایش داده‌ها در اکسل و SPSS

- آشنایی با قابلیت‌های آماری اکسل و SPSS

- آشنایی با رایج ترین روشهای تحلیل داده در SPSS

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

همیائوند، احمد (۱۳۹۵). کاربرد آمار و نرم افزار SPSS در تحلیل داده‌ها، نشر لویه، تهران.

معمدی، امید(۱۳۹۷). جدول محوری، ابزار تحلیل داده در اکسل، انتشارت ساکو، تهران

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت‌شناسی باروری Demography of Fertility

هدف

آشنایی دانشجویان با روشهای برآورد، تعیین‌کننده‌ها و پیامدها و روندهای باروری
سرفصل‌های اصلی درس

- بررسی منابع اصلی داده‌ها و اطلاعات مربوط به باروری و پاره‌ای از روش‌های مستقیم و غیرمستقیم باروری.
- بررسی روند باروری در ایران و جهان.
- مرور تئوری‌ها و نظریات باروری.
- تعیین‌کننده‌های باروری.
- رابطه باروری با سایر پدیده‌های جمعیتی.
- تاثیرات باروری بر ساختمان سنی
- مدل‌های باروری
- سیاست‌های باروری.
- تعیین‌کننده‌های رفتار باروری

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج	روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف
منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...	تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

منابع اصلی

- عباسی شوازی، محمد جلال (۱۳۸۱)، همگرایی رفتارهای باروری در ایران: میزان، روند و الگوی سنی باروری در استانهای کشور طی سالهای ۱۳۵۱ و ۱۳۷۵، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۸، صص: ۲۰۱-۲۳۱.
- عباسی شوازی، محمد جلال (۱۳۷۹)، ارزیابی نتایج فرزندان خود در برآورد باروری با استفاده از داده‌های سرشماری، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۶، صص: ۱۰۵-۱۳۵.
- عباسی شوازی، محمد جلال و آتیه خادم‌زاده (۱۳۸۳)، عوامل موثر بر استفاده از روش نزدیکی منقطع در شهر رشت، مجله باروری و ناباروری، شماره ۵ (۴)، صص: ۳۲۳-۳۳۷.
- عباسی شوازی، محمد جلال، پیتر مکدونالد، میمنت حسینی چاوشی و زینب کاوه فیروز (۱۳۸۱)، بررسی دیدگاه زنان در مورد رفتارهای باروری با استفاده از روش‌های کیفی در استان یزد، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۰ (۲)، صص: ۱۶۹-۲۰۳.
- میرزائی، محمد، مجید کوششی و محمد باقر ناصری (۱۳۷۲)، شاخص‌های حیاتی ایران، موسسه مطالعات و تحقیقات - اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران.
- عباسی شوازی، محمد جلال و رسول صادقی (۱۳۸۵)، قومیت و باروری: تحلیل رفتار باروری گروه‌های قومی در ایران، جامعه‌شناسی هنر و ادبیات، نامه علوم اجتماعی سابق، شماره ۲۹، صص: ۲۹-۵۸.
- کاوه فیروز، زینب و محمد جلال عباسی شوازی (۱۳۸۱)، تاثیر سیاست‌های کنترل جمعیت و تاثیر آن بر تحولات باروری در ایران، تحولات اخیر و آینده جمعیت در ایران.
- محمد جلال، میمنت حسینی چاوشی، پیتر مکدونالد و بهرام دلاور (۱۳۸۴)، عباسی شوازی، تحولات باروری در ایران: شواهدی از چهار استان منتخب، دانشگاه تهران و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
- Timæus, I. M., & Moultrie, T. A. (2020). Pathways to Low Fertility: 50 Years of Limitation, Curtailment, and Postponement of Childbearing. *Demography*, 57(1), 267-296.
- Smallwood, S. (2020). *Analytical Family Demography*: . 2019. The Springer Series on Demographic Methods and Population Analysis, volume 47. Edited by ROBERT SCHOEN. Dordrecht: Springer International Publishing. Pp. viiii+337.£ 89.99 (hardback). ISBN: 978-3319932262.

- Abbasi-Shavazi, M. J., McDonald, P., & Hosseini-Chavoshi, M. (2009). The fertility transition in Iran (Vol. 75, pp. 191-195).
- Bongaarts, J. (2008). Fertility transitions in developing countries: Progress or stagnation?. *Studies in family planning*, 39(2), 105-110.
- Bongaarts, J. (2015). Modeling the fertility impact of the proximate determinants: Time for a tune-up. *Demographic Research*, 33, 535-560.
- Caselli, G. Vallin, J. Wunsch, G (2005). *Demography: Analysis and Synthesis, A Treatise in Population Studies, Volume II*. Academic Press, ELSEVIER. LONDEN.
- Erfani, A. (2017). Low fertility intention in Tehran, Iran: The role of attitudes, norms and perceived behavioural control. *Journal of biosocial science*, 49(3), 292-308.

منابع فرعی

- کوششی، مجید (۱۳۷۳)، فرضیه‌ای مقدماتی در مورد تغییرات باروری در ایران، دوفصلنامه جمعیت، شماره ۷، صص: ۳۹-۵۶.
- کوششی، مجید (۱۳۷۸)، تجدید نظر در روش نسبت P/F برای برآورد باروری در حال تغییر، جامعه‌شناسی هنر و ادبیات، نامه علوم اجتماعی سابق، شماره ۱۴، صص: ۱۷۳-۱۹۷.
- کوششی، مجید (۱۳۸۳)، تفاوت‌های قومی در ازدواج و همسرگزینی، نامه پارسی، شماره ۱۰، صص: ۱۹۵-۲۱۵.
- کوششی، مجید (۱۳۸۷)، بویایی ساختار سنی و مسئله‌ی گشتاور رشد جمعیت ایران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، شماره ۵، صص: ۸۱-۱۰۲.
- Basellini, U. (2020). *New Approaches in Mortality Modelling and Forecasting*. ortal.findresearcher.sdu.dk
- Bryant, J. (2007). Theories of fertility decline and the evidence from development indicators. *Population and development review*, 101-127
- Jalal Abbasi-Shavazi, M., & McDonald, P. (2006). Fertility decline in the Islamic Republic of Iran: 1972-2000. *Asian Population Studies*, 2(3), 217-237.
- M.J. Abbasi-Shavazi, P. McDonald, and M. Hosseini-Chavoshi (2009). *The Fertility Transition in Iran: Revolution and Reproduction*.
- McNicoll, G. (1980). "Institutional Determinants of Fertility Change". *Population and Development Review* 6(3): 441-462.
- Manual X .INDIRECT TECHNIQUES FOR DEMOGRAPHIC ESTIMATION, A collaboration of the Population Division of the Department of International, Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat with the Committee on Population and Demography of the National Research Council, United States National Academy of Sciences, 1983.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت‌شناسی مرگ و میر Demography of Mortality

هدف

آشنایی با روش‌های برآورد شاخص‌ها، تفاوت‌ها، عوامل و تعیین‌کننده‌ها، روندهای مرگ و میر و نیز آشنایی عمیق با جدول بقاء و روش‌های برآورد مؤلفه‌های آن.

سرفصل‌های اصلی درس

- تعاریف و مفاهیم (تعریف مرگ، شاخص‌ها و آمارهای مرگ‌ومیر)،
- شناخت و تبیین مرگ‌ومیر،
- داده‌های جمعیتی (سرشماری، بررسی‌های نمونه‌ای و ثبت آمار حیاتی) و روش‌های ارزیابی آن‌ها،
- نظریه‌های جمعیتی در مورد تحولات مرگ‌ومیر،
- گذار سلامت و میرایی،
- طول عمر و دیرپایی،
- علل ناسلامتی و مرگ،
- تفاوت‌های مرگ‌ومیر،
- اندازه‌گیری میزان و نسبت مرگ‌ومیر عمومی و اطفال،
- محاسبات جدول عمر و کاربردهای جدول عمر،
- برآورد نسبت بازماندگی از دو یا چند جدول عمر،
- سال‌های زندگی تعدیل شده بر اساس ناتوانی،
- گذار سنی و پیری جمعیت و تأثیر کاهش میرایی بر آن،
- روش‌های غیرمستقیم برآورد احتمال مرگ و مرگ و میر نوزادان و کودکان.

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان نترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

فهرست منابع اصلی و مکمل درس

کوششی، مجید و نازنین آقایی (۱۳۹۲)، نقش نیرومحرکه‌ی مرگومیر در تحولات ساختار سنی و سالخوردگی جمعیت ایران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، شماره ۱۲، صص: ۲۷-۵۲.

کوششی، مجید، اردشیر خسروی، محمد ساسانی‌پور و سجاد اسعدی (۱۳۹۲)، تاثیر علل اصلی مرگومیر بر امید زندگی استان فارس با استفاده از روش جدول عمر چند کاهشی، اپیدمیولوژی ایران، شماره ۴، صص: ۵۶-۶۵.

کمیحانی، اکبر، مجید کوششی و لیلی نیاکان (۱۳۹۲)، برآورد و پیش‌بینی نرخ مرگومیر در ایران با استفاده از مدل لی-کارت، پژوهشنامه بیمه (فصلنامه صنعت بیمه سابق)، شماره ۴، صص: ۱-۲۵.

کوششی، مجید و محمد ترکاشوند (۱۳۹۵)، تعدیل اربب برآورد مرگومیر کودکان با استفاده از روش براس-تراسل و رویکرد نسل‌های فرضی بین دو سرشماری در ایران، فصلنامه مطالعات جمعیتی ۱، شماره ۱، صص: ۵-۳۶.

کوششی، مجید و محمد ترکاشوند (۱۳۹۶)، بررسی انطباق الگوی سنی مرگومیر در ایران با جداول عمر مدل، دو فصلنامه مطالعات جمعیتی ۳، شماره ۱، صص: ۳۹-۶۳.

ساسانی‌پور، محمد، مجید کوششی، عباس عسکری ندوشن و اردشیر خسروی (۱۳۹۷)، نقش تغییرات سن و علت مرگ در افزایش امید زندگی در ایران در دهه اخیر، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، شماره ۲۴، صص: ۱۳۵-۱۶۹.

World Health Organization. (2015). Trends in maternal mortality: 1990-2015: estimates from WHO, UNICEF, UNFPA, World Bank Group and the United Nations Population Division: executive summary (No. WHO/RHR/15.23).

World Health Organization. World Health Organization (WHO) International statistical classification of diseases and related health problems. Geneva: WHO; 1992. [Google Scholar].

Henry S. Shryock, Jacob S. Siegel, Edward G. Stockwell (2010). The Methods and Materials of Demography, Volume 2

United Nations 1993. *Readings in Population Research Methodology*, Volume 2: Mortality Research, Chicago: United Nations Population Fund.

<http://demographicestimation.iussp.org/content/introduction-child-mortality-analysis>.

منابع فرعی

- کوششی، مجید (۱۳۸۵)، ارب میانگین سال‌های تجرد در برآورد میانگین سن ازدواج (تجربه‌ای از مطالعه ازدواج زنان ایران)، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، شماره ۲، صص: ۱۱۱-۱۳۵.
- کوششی، مجید و محمد ساسانی پور (۱۳۹۲)، مطالعه سهم حوادث غیر عمدی در مرگومیر کشور در سال ۱۳۸۵ و پیامدهای جمعیتی آن، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، شماره ۱۱، صص: ۸۵-۱۱۳.
- United Nations 1986. *Consequences of Mortality Trends and Differentials*. New York: United Nations.
- United Nations 1983 *Manual X: Indirect Techniques for Demographic Estimation*. New York: United Nations.
- Murray C, Lopez A. 1996. *The Global Burden of Disease*. Cambridge: Harvard University Press.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	32		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت‌شناسی مهاجرت Demography of Migration

هدف

آشنایی دانشجویان با روش‌های برآورد شاخص‌های جمعیتی مهاجرت، بررسی عوامل تعیین‌کننده و پیامدهای مهاجرت، رابطه مهاجرت با سایر پدیده‌های جمعیتی، بررسی روند مهاجرت‌های داخلی و خارجی.

سرفصل

- شناخت مفاهیم و انواع مهاجرت،
- آشنایی با روش‌های مستقیم و غیرمستقیم برآورد میزان‌های مهاجرتی،
- بررسی دیدگاه‌ها و تئوری‌های مهاجرت،
- بررسی روند تحولات مهاجرت در جهان و ایران،
- شناخت نقش مهاجرت در ساختار و پویایی جمعیت‌ها، شناخت الگوها و روندهای شهرنشینی، ۶- شناخت پدیده‌های خاص مهاجرتی،
- آثار و پیامدهای اقتصادی-اجتماعی مهاجرت‌ها
- سیاست‌های مهاجرتی

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

- مشفق، محمود (۱۳۸۹)، مهاجرت‌های داخلی در ایران: بررسی سطوح و روندهای مهاجرت‌های داخلی در ایران و عوامل موثر بر آن در دوره ۱۳۸۵-۱۳۵۵، پایان‌نامه دکتری جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- محمودیان، حسین و علی قاسمی اردهانی (۱۹۹۲)، مهاجرت و شهرنشینی در ایران، تهران: برنامه همکاری دانشگاه تهران و صندوق جمعیت سازمان ملل.
- محمودیان، حسین و محمود مشفق (۱۳۸۷)، بررسی تغییرات ساختار مکانی مهاجرت‌های بین منطقه‌ای در ایران طی دوره ۱۳۵۵-۱۳۸۵، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال سوم، شماره ۶، صص ۸۹-۱۱۷.
- محمودیان حسین و محمود مشفق ۱۳۸۷. "بررسی تغییرات ساختار مکانی مهاجرت‌های بین منطقه‌ای در ایران طی دوره ۱۳۵۵-۱۳۸۸"، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال سوم، شماره ۶، صص ۸۹-۱۱۷.
- لوکاس، دیوید و پاول میر (۱۳۸۷)، درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه‌ی حسین محمودیان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

- Bell M., M. Blake, P. Boyle, O. Duke-Williams, P. Rees and J. Stillwell and G. Hugo. 2002. "Cross-national comparison of internal migration: issues and measures", *Journal of the Royal Statistical Society*, 165(3):435-464.
- Berry, J. W. (1992) "Acculturation and adaptation in a new society", *International Migration* 30 (Special Issue: Migration and Health in the 1990s): 69-86.
- Caroline B. Brettell, James F. Hollifield (eds) 2000. *Migration Theory: Talking Across Disciplines*. New York: Routledge. Introduction and Chapter 2.
- Docquier F., B. L. Lowel and A. Marfouk 2008. *A Gendered Assessment of the Brain Drain*, Policy Research Working Paper, no. 4613, World Bank.
- Domnich Alexander, Donatella Panatto, Roberto Gasparini, and Daniela Amicizia, 2012. "The "healthy immigrant" effect: does it exist in Europe today?", *Italian Journal of Public Health*, 9(3):1-7.
- Fuchs Lawrence H. 2010. "Migration Research and Immigration Policy", *International Migration Review*, Vol. 26, No. 4 (Winter, 1992), pp. 1069-1076
- Hatton T. J. and J. G. Williamson 1998. *The Age of Mass Migration*, Oxford: Oxford University Press.
- Hildebrandt Nicole, and David J. McKenzie, 2005. "The Effects of Migration on Child Health in Mexico", *Econlmia*, 6(1):257-289.
- Luckanachai, Narada and Matthias Rieger 2010. "A review of international migration policies", Working Paper, International Labour Organization.
- Massey DS, J. Arango, G. Hugo, A. Kouaouci, A. Pellegrino, and J.E. Taylor, 1993. "Theories of international migration: a review and appraisal", *Population and Development Review*, 19(3): 431-66.
- UNHCR 2013. *UNHCR Statistical Yearbook 2012*, Geneva: UNHCR.
- United Nations 2013. *Cross-national comparisons of internal migration: An update on global patterns and trends*, Technical Paper No. 2013/1, Population Division, United Nations.

منابع فرعی

- فیندلی، سلی (۱۳۷۳)، برنامه‌ریزی مهاجرت‌های داخلی، ترجمه‌ی عبدالعلی لهسایی‌زاده، شیراز: انتشارات نوید.
- زنجانی، حبیب‌ا... (۱۳۸۰)، مهاجرت، تهران: انتشارات سمت.
- دفتر بین‌المللی کار (۱۳۷۴)، مهاجرت و شهرنشینی، ترجمه‌ی فرهنگ ارشاد، تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی.
- تودارو، مایکل (۱۳۶۸)، توسعه اقتصادی در جهان سوم، ترجمه‌ی غلامعلی فرجادی، تهران: انتشارات سازمان برنامه و بودجه، فصل نهم (شهرنشینی و مهاجرت از روستا به شهر).
- پولارد، ا. اچ. و دیگران (۱۳۷۳)، روش‌های تحلیل جمعیت، ترجمه‌ی هما آقا و همکاران، شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز، فصل هشتم (برآوردها و پیش‌بینی‌های مهاجرت و مهاجرت داخلی).
- پرسا، رولان (۱۳۷۴)، آنالیز جمعیت‌شناسی، ترجمه‌ی خسرو اسدی، تهران: انتشارات سمت، فصل دوازدهم.
- زنجانی، حبیب‌ا... (۱۳۷۶)، تحلیل جمعیت‌شناسی، تهران: انتشارات سمت، فصل هفتم.
- Hinde, Andrew. 1998. Demographic Methods. London. Arnold. New York: Oxford University Press. Chapter 15 (The Analysis of Migration).
- International Organization for Migration 2015. World Migration Report 2015, Geneva: International Organization for Migration.
- Jones G. W., 2002. "Urbanization trends in Asia: the conceptual and definitional challenges", Paper presented at the IUSSP Seminar on New Forms of Urbanization: Conceptualizing and Measuring Human Settlement in the Twenty First Century, Bellagio.
- Kurekova L. 2010. "Theories of migration: critical review in the context of EU East-West flows", Best Participant Essay Series, European University Institute.

نام درس	نوع درس	تعداد واحد	ساعت		پیش‌نیاز/هم‌نیاز
			نظری	عملی/جمع	
نظریات جمعیتی Population Theories	تخصصی	۲	۳۲	۳۲	

هدف

هدف اساسی در این درس آشنایی دانشجویان با نظریات جمعیتی از قبل از رنسانس تا زمان حاضر می‌باشد. در این درس دانشجویان با نظریات متقدم و متأخر جمعیتی آشنا می‌شوند و با دیدگاهی انتقادی آنها را مورد نقد و ارزیابی قرار می‌دهند.

سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با نظریات کلاسیک جمعیت از جمله نظریات مالتوس، ریکاردو و...
- آشنایی با نظریات معاصر جمعیتی از نظریه گذار اول و دوم جمعیتی،
- بررسی انتقادی دیدگاه‌ها و نظریات جمعیتی،
- مقایسه نظریات اقتصادی - اجتماعی جمعیت در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

ارزشیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- کتابی، احمد (۱۳۸۹)، درآمدی بر اندیشه‌ها و نظریه‌های جمعیت‌شناسی، چاپ چهارم، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی.
- هیر، دیوید. ام (۱۳۸۰)، جمعیت و جامعه، ترجمه‌ی یعقوب فروتن، مازندران: انتشارات دانشگاه مازندران.

- Petit, V. (Ed.). (2017). Population Studies and Development from Theory to Fieldwork (Vol. 7). Springer.
- Bonar, J. (2014). Theories of population from Raleigh to Arthur Young. Routledge.
- Weeks. (۲۰۱۷). Population: An Introduction to Concepts and Issues (Seventh Edition). Wadsworth Publishing Company.

منابع فرعی

- سووی، آلفرد (۱۳۵۷)، مالتوس و دو مارکس، ترجمه‌ی ابراهیم صدقیانی، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- Clarke, Simon(2006) .Social Theory and Contemporary Society, New York: Palgrave McMilan.
- Bury Michael (2005). Sociological and Demographic Analysis, and Cambridge: Polity Press.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	روش‌های تحقیق (۱) Research Methods(1)

هدف

آشنایی مفصل دانشجویان با مبانی و مباحث مربوط به روش‌های تحقیق کمی و کیفی در تحقیقات علوم اجتماعی و جمعیت‌شناختی است.

سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با انواع طرح‌های تحقیقاتی.
- آشنایی با تحلیل ثانویه، فرا تحلیل.
- آشنایی با اصول و مبانی روش‌های کیفی.
- آشنایی با انواع طرح‌های مطالعات کیفی.
- آشنایی با مطالعات مقایسه ملی و بین‌المللی.

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج	روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف
منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...	تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

منابع اصلی

- بی، ارل (۱۳۹۵). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه‌ی رضا فاضل، جلد دوم، انتشارات سمت.

- جی پاتریک مه‌یر (۱۳۹۸). پایانی، مترجم جلیل یونسی، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی

- بلیکی، نورمن (۱۳۹۷). طراحی پژوهش‌های اجتماعی، ترجمه‌ی حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.

- سفیری، خدیجه (۱۳۹۳)، روش تحقیق کیفی، چاپ دوم، تهران: انتشارات برابند پویش.

- استراس، آنسلم و جولیت کوربین (۱۳۹۳)، اصول روش تحقیق کیفی: نظریه مبنایی، رویه‌ها و شیوه‌ها، ترجمه‌ی بیوک محمدی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

- Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2020). *Qualitative research methods*. SAGE Publications Limited.
- Patten, M. L., & Newhart, M. (2017). *Understanding research methods: An overview of the essentials*. Taylor & Francis.
- Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford university press.
- Creswel, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Los Angeles: University of Nebraska-Lincoln.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2011). *The Sage handbook of qualitative research*. Sage.

منابع فرعی

- کیوی، ریمون و لوک وان کامپنهود (۱۳۸۱). روش تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه‌ی نیک گوهر، تهران: نشر توتیا.

- Hakim, Catherine. (2000). *Research Design: Successful Designs for Social and Economic Research*.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	32		۳۲	۲	تخصصی	روش‌های تحقیق (۲) Research Methods (۲)

هدف

- تسلط دانشجویان دوره کارشناسی‌ارشد جمعیت‌شناسی بر روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (کاربرد روش‌ها).
- سرفصل‌های اصلی درس
- مطالعه دقیق روش‌های کمی و کاربرد آمارها برای تحقیقات اجتماعی.
 - روش‌های اساسی تجزیه و تحلیل اطلاعات کمی
 - مبانی و اصول نظریه احتمالات توابع توزیع.
 - روش‌های تحلیل همبستگی و رگرسیون.
 - روش‌های دو متغیره و چند متغیره عکوارینانس.
 - آنالیز واریانس و... سایر روش‌های چند متغیره.

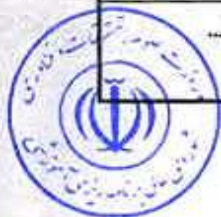
ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
•	•	•	•	•

روش یاددهی - یادگیری	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
متناسب با محتوا و هدف	
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- غیاثوند، احمد (۱۳۹۸). تحلیل پیشرفته مدل‌بانی معادلات ساختاری با کاربرد Smart PLS. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
- پدهازر، کرلینجر (۱۳۹۳). رگرسیون چند متغیری در پژوهش رفتاری (با اضافات و تجدید نظر). ترجمه‌ی حسن سرایی، تهران: انتشارات سمت.

- فراهانی، حجت‌اله و حمیدرضا عریضی (۱۳۸۴)، روش‌های پیشرفته پژوهش در علوم انسانی (رویکردی کاربردی)، چاپ اول، انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان.
- بلیکی، نورمن (۱۳۹۷)، طراحی پژوهش‌های اجتماعی، ترجمه‌ی حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.
- بیکر، ترزال (۱۳۹۴)، نحوه انجام تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایبی، تهران: نشر نی.
- هنری مولر، جان و همکاران (۱۳۹۳)، استدلال آماری در جامعه‌شناسی، ترجمه‌ی هوشنگ نایبی، تهران: نشر نی.
- کرامر، داتکن (۱۳۹۶)، درآمدی بر کاربرد آمار در تحقیقات اجتماعی، ترجمه‌ی امیر ملکی و یحیی علی بابایی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

- Frankfort-Nachmias C., Nachmias, D., Jack DeWaard, J, D (2020). Research Methods in the Social Sciences, Eighth Edition, Amazon publications.
- Lune, H., & Berg, B. L. (2016). Qualitative research methods for the social sciences. Pearson Higher Ed.
- Janet M. Box-Steffensmeier (2010). Event History Modeling: A Guide for Social Scientists (Analytical Methods for Social Research) Cambridge University Press.
- Meryers. L, Gamst, G. Guarino, Abs (2006). Applied Multivariate Research (Design And Interpretation). Sage Publications, Inc.
- Trussell, J. et al. (2005). Demographic Application of Event History Analysis Oxford: Clarendon Press [288 P.]

منابع فرعی

- Allison, P. 1984. Event History Analysis: Regression for Longitudinal Event Data. Newbury Park, CA: Sage.
- Demaris, A. 1992 Logit Modeling: Practical Applications. Newbury Park, CA: Sage.

شرح دروس اختیاری

نام درس	نوع درس	تعداد واحد	ساعت		پیش نیاز/هم نیاز
			نظری	عملی/جمع	
جمعیت شناسی خانواده Family Demography	تخصصی	۲	۳۲	۳۲	

هدف

آشنایی با تغییرات خانواده و رفتارهای خانوادگی و روابط خانوار را از دیدگاه جمعیت‌شناختی آشنایی با دیدگاه‌ها و نظریات جمعیت‌شناختی خانواده، روندها و گذرهای خانوادگی و ساختار خانواده در ایران و جهان و آشنایی با دیدگاه‌های نظری جمعیتی در مورد تشکیل و تغییر خانواده

سرفصل‌های اصلی درس

- دیدگاه‌های نظری جمعیتی در مورد تشکیل و تغییر ازدواج، خانواده و طلاق،
- تغییرات خانواده و رفتارهای خانوادگی و روابط خانوار از دیدگاه جمعیت‌شناختی،
- رابطه تغییرات خانواده با متغیرهای جمعیتی و اجتماعی،
- تحلیل‌های دموگرافیک خانواده در ایران و جهان،
- چشم انداز تحولات انواع خانواده در ایران و جهان،
- آمارها و داده‌های جمعیتی تغییرات خانواده: شاخص‌های ازدواج، طلاق و...

ارزشیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
*	*	*	*	*

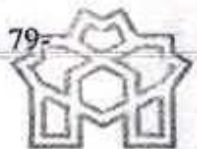
روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- محمود مشفق (۱۳۹۷). سنجش اندازه اثر تعیین‌کننده‌های گرایش به طلاق در پیمایش‌های انجام‌شده طی دوره ۱۳۹۴-۱۳۷۴. پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، شماره ۹.
- رشوند، مرجان (۱۳۹۷). متمایزکننده‌های وضعیت ازدواج در میان زنان شهر تهران، پایان‌نامه دکتری جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- اعزازی، شهلا (۱۳۸۰). جامعه‌شناسی خانواده، تهران: انتشارات روشنگران، چاپ دوم.
- کوشی، مجید (۱۳۸۳). تفاوت‌های قومی در ازدواج و همسرگزینی، نامه پارسی، سال هشتم، شماره ۱۰، صص: ۱۹۵-۲۱۵.
- چمنی، سولماز، محمود مشفق و عالیہ شکرپیگی (۱۳۹۵). مطالعه چالش‌های فرزندآوری در شهر تهران با تأکید بر روش ترکیبی، مطالعات جنسیت و خانواده، دوره ۳، شماره ۱، صص: ۳۸-۹.
- اریگا، ادوارد (۱۳۸۵). روش‌های تحلیل جمعیت، ترجمه فاروغ امین مظفری، انتشارات احرار.
- سرائی، حسن (۱۳۸۵). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت، با تأکید بر باروری و مرگ‌ومیر، انتشارات دانشگاه تهران.
- سرائی، حسن (۱۳۸۵). تداوم و تغییر خانواده در جریان گذار جمعیتی ایران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال یکم، شماره ۲، صص: ۳۷-۶۰.
- سرائی، حسن (۱۳۸۷). گذار جمعیتی دوم، با نیم‌نگاهی به ایران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال سوم، شماره ۶، صص: ۱۱۸-۱۴۰.
- لوکاس دیوید و پاول میر (۱۳۸۴). در آمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، فصل ۶.
- احمدی، وکیل، وحید قاسمی و شهلا کاظمی‌پور (۱۳۹۱). بررسی نقش گذار جمعیتی در تغییرات جامعه‌شناختی خانواده، مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، سال دهم، شماره ۱، صص: ۸۱-۱۰۲.
- جوکار، محبوبه (۱۳۹۱). سیر تحول خانواده ایرانی در گذر تاریخ، پژوهش‌نامه اسلامی زنان و خانواده، سال پنجم، شماره ۱۲، بهار ۱۳۹۱، صص: ۱۹۱-۲۱۷.
- Casper, L. M. (2019). Family Demography. In Handbook of Population (pp. 79-105). Springer, Cham.

- Casterline, J., & Gietel-Basten, S. (2018). Exploring family demography in Asia through the lens of fertility preferences. In *Family Demography in Asia*. Edward Elgar Publishing.
- Osgood, A. K. (2019). *Family Demography*. (openriver.winona.edu).
- Jones, G. W. (2010), "Changing Marriage Patterns in Asia", Working Paper Series No.131, Asian Research Institute and Department of Sociology, National University of Singapore
- Lesthaeghe, R, Neidert, L and J. Surkyn (2008), Household Formation in the Second Demographic Transition in Europe and US: Insights from Middle Range Model. Online available at: <http://sdt.psc.isr.umich.edu.pubs.online>.
- Lesthaeghe, R. 1995. "The Second Demographic Transition in Western Countries: An Interpretation." Pp. 17-62 in Karen Oppenheim Mason and An-Magrit Jensen (eds.) *Gender and Family Change in Industrialized Countries*. Oxford: Clarendon Press.
- Cherlin, Andrew. J. 2000. "Toward a New Home Socioeconomics of Union Formation." Pp. 126- 144 in Waite (2000).
- Oppenheimer, Valerie Kincade. 1988. "A Theory of Marriage Timing." *American Journal of Sociology* 94: 563-591.
- Rosenzweig M.R. (2000). *Handbook of Population and Family Economics Volume 1A North Holland*.
- Abbasi-Shavazi, M.J., P McDonald, and, M. Hosseini-Chavoshi (2003), *Changes in Family, Fertility behavior and attitudes in Iran, Working Paper in Demography, NO.88, Canberra: Australian National University*.
- Aghajanian, Akbar and Vaida Thompson. (2013), *Recent Divorce Trend in Iran, Journal of Divorce & Remarriage, 54:2, PP 112-125*.
- Barbara S. Mensch, Susheela Singh and John B. Casterline (2005), "Trends in the Timing of First Marriage among Men and Women in the Developing World", *The Changing Transitions to Adulthood in Developing Countries: Selected Studies*, Washington, D.C.: The National Academies Press
- Jayakody, R. A. Thornton, and W. Axinn (2007), *International Family Change: Ideational Perspectives*. New York: Taylor and Francis Group, LLC.

منابع فرعی

- سگالن، مارتین (۱۳۷۰)، *جامعه‌شناسی خانواده*، ترجمه حمید الیاسی، تهران: نشر مرکز.
- اعزازی، شهلا (۱۳۹۱)، *جامعه‌شناسی خانواده با تاکید بر نقش، ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر*، تهران: انتشارات روشنگران.
- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۸۶)، *جامعه‌شناسی خانواده ایرانی*، تهران: انتشارات سمت.
- Quisumbing A. R., and K. Hallman (2003), "Marriage in transition: evidence on age, education and assets from six developing countries", Working Paper, New York: Population Council.
- Tashakkori A. and V.D. Thompson (1988), *Cultural change and attitude change: an assessment of post-revolutionary marriage and family attitudes in Iran, Population Research and Policy Review, 7(1):3-27*.
- Torabi, F. and Baschieri, A. (2010), *Ethnic Differences in Transition to First Marriage in Iran: The Role of Marriage Market, Women's Socio- economic Status, and Process of Development*. *Demographic Research, 22(2):29-62*.

- Van de Kaa, D.J. (2003), Second demographic transition. In Encyclopedia of Population, Demeny, P and McNicoll, G. (eds.). New York: Macmillan Reference, pp. 872-875. Wad worth publishing Company.

پیش نیاز/هم‌نیاز	ساعت		تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی			
	۳۲		۲	تخصصی	جمعیت‌شناسی سالمندی Demography of Aging

هدف

بحث و بررسی در مورد سالخوردگی جمعیت به عنوان یکی از نتایج تغییرات جمعیتی با تأکید بر جنبه‌ها و پیامدهای جمعیتی، اقتصادی و اجتماعی در قالب نظریه‌ها و مطالعات تجربی، آشنایی دانشجویان با نمونه‌هایی از مطالعات و پژوهش‌های کمی و کیفی سالخوردگی جمعیت، آشنایی با کاربردهای نتایج تحقیقات سالخوردگی جمعیت در سیاست‌های اجتماعی و خصوصاً رفاه سالخوردگان

سرفصل‌های اصلی درس

- مطالعه شاخص‌های سالمندی جمعیت
- تغییرات جمعیت‌شناختی سالمندی در ایران و جهان
- عوامل و پیامدهای سالمندی جمعیت،
- رابطه سالمندی جمعیت با تغییرات جمعیتی،
- چشم انداز تحولات سالمندی در ایران و جهان،
- سیاست‌های سالمندی،
- تفاوت‌های اقتصادی، اجتماعی در سلامت و طول عمر و ... سالمندان،
- ابعاد و چالش‌های سالمندی جمعیت در ایران.

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد
متناسب با محتوا و هدف	و ارزشیابی نتایج

تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- میرزایی، محمد و محمود مشفق (۱۳۸۹)، انتقال سنی در ایران: (تحولات سنی جمعیت و سیاست‌گذاری‌های اجتماعی - جمعیتی، فصلنامه جمعیت، شماره ۷۲.
- مشفق، محمود (۱۳۹۶)، پیش‌بینی جمعیت سالمند به تفکیک استان‌های کشور تا سال ۱۴۰۵، صندوق بازنشستگی کشور.
- مشفق، محمود (۱۳۹۴)، مطالعه تطبیقی سیاست‌های سالمندی جمعیت در کشورهای منتخب توسعه‌یافته و در حال توسعه، موسسه مطالعات جمعیتی کشور.
- کوششی، مجید و لیلا ولدوند (۱۳۹۵)، مطالعه بروز سوء رفتار روانی نسبت به سالمندان مراجعه‌کننده به فرهنگسرای امید شهر تهران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال نهم، شماره ۱۸، صص: ۱۴۵-۱۷۹.
- کوششی، مجید و علی حصارى (۱۳۹۷)، عوامل تعیین‌کننده انتقالات بین نسلی والدین سالمند و فرزندان بزرگسال در شهر تهران، فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی - فرهنگی، شماره ۲، صص: ۹۱-۱۱۷.
- کوششی، مجید، علی اصغر سعیدی و شیوا پروایی هرهدشت (۱۳۹۲)، تأثیر حمایت‌های اجتماعی غیر رسمی بر کیفیت زندگی سالمندان بازنشسته به مثابه یک مسئله اجتماعی (مطالعه صندوق تأمین اجتماعی و صندوق صنعت نفت)، بررسی مسائل اجتماعی ایران، شماره ۱۱، صص: ۱-۲۰.
- Kertzer, D. I. (2018). Aging in the past: Demography, society, and old age (Vol. 7). University of California Press.
- Garcia, M. A., García, C., & Markides, K. (2019). Demography of Aging. In Handbook of Population (pp. 143-161). Springer, Cham.
- Mersel, A. (2019). Demography and Aging. In Oral Rehabilitation for Compromised and Elderly Patients (pp. 1-18). Springer, Cham.
- Martin, L. G. and S. H. Preston, 1994, Demography of Aging, Washington D.C: National Academy Press.
- Hermalin A. I. and L. G. Myers, 2002, "Aging in Asia: Facing the Crossroads", in Hermalin, A. I., the Well-Being of the Elderly in Asia, 2002, Michigan: The University of Michigan Press.
- Hermalin A. I. and L. G. Myers, 2002, "The Well-Being of the Elderly in Asia: A Four-Country Comparative Study. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Arber S. and J. Ginn, 1995. Connecting Gender and Aging, Buekingham, Philadelphia: Open University Press.

- Kalache A., 1996, "Ageing Worldwide." In: Ebrahim S & Kalache A. (Eds). Epidemiology in old age. London: BMJ Publishing; Pp. 22-31.
- Lloyd-Sherlock P., 2000, Population Aging in Developed and Developing Regions: Implication for Health Policy, Social Science & Medicin 51, Pp 887-895.
- World Health Organization, 2003, World Health Report 2002, Geneva: World Health Organization. World Health Organization., 2004, towards age-friendly primary health care. Geneva: World Health Organization.

منابع فرعی

- کوششی، مجید (۱۳۸۸)، رفتارهای جمعیتی و الگوهای حمایت اجتماعی سالمندان شهر تهران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال چهارم، شماره ۸، صص: ۱۴۲-۱۷۲.
- کوششی، مجید و محترم قبادی (۱۳۹۰)، مطالعه عوامل تعیین‌کننده هم‌سکنایی سالمندان شهر کرمانشاه، بررسی مسائل اجتماعی ایران، سال اول، شماره ۲، صص: ۵۱-۲۷.
- Bongaarts, John, 2004, Long-Range Trends in Adult Mortality: Models and Projection Methods, No. 192, Policy Research Division, Population Council.
- Alam, Moneer, 2006, Ageing in India, Socio-Economic and Health Dimensions, Institute of Economic Growth, Academic Foundation.
- United Nations, 2002, World Population Ageing: 1950-2050, New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division.
- Lloyd-Sherlock P., 2000, Population Aging in Developed and Developing Regions: Implication for Health Policy, Social Science & Medicin 51, Pp 887-895.
- World Health Organization, 2003, World Health Report 2002, Geneva: World Health Organization. World Health Organization., 2004, towards age-friendly primary health care. Geneva: World Health Organization.
- Bongaarts, John, 2004, Long-Range Trends in Adult Mortality: Models and Projection Methods, No. 192, Policy Research Division, Population Council.
- Alam, Moneer, 2006, Ageing in India, Socio-Economic and Health Dimensions, Institute of Economic Growth, Academic Foundation.
- United Nations, 2002, World Population Ageing: 1950-2050, New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division.

پیش نیاز/هم نیاز	ساعت			تعداد واحد نظری	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی				
	۳۲			۲	تخصصی	نرم افزارهای کاربردی در جمعیت شناسی Applied Software in Demography

هدف

فراگیری کار با نرم افزارهای جمعیتی شامل MORTPAK، FERT، PAS و SPECTRUM و...
 آشنایی با روش‌های ارزیابی و تصحیح داده‌های جمعیتی با استفاده از نرم افزارهای جمعیتی مربوطه،
 آشنایی با روش‌های برآورد و محاسبه میزان‌ها، نسبت‌ها، شاخص‌های جمعیتی با استفاده از نرم افزارهای
 جمعیتی مربوطه، آشنایی با روش‌های پیش‌بینی جمعیت با استفاده از نرم افزارهای جمعیتی مربوطه.

سرفصل‌های اصلی درس

- ارزیابی، تصحیح و برآورد اغلب نسبت‌ها و میزان‌ها در جمعیت‌شناسی (Population Analysis (Peter D Janson) (Spreadsheets (PAS)
- برآورد میزان‌ها و شاخص‌های مرگ‌ومیر (MORTPAK)،
- برآورد میزان‌ها و شاخص‌های باروری (Fertility)،
- پیش‌بینی جمعیت (Spectrum)
- و سایر نرم افزارهای جمعیتی

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- سرائی، حسن (۱۳۹۵)، روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت، با تأکید بر باروری و مرگ‌ومیر، انتشارات دانشگاه تهران.
- سرائی، حسن (۱۳۹۶)، روش‌های مقدماتی تحلیل توزیع و ترکیب جمعیت با تأکید بر ترکیب سنی جمعیت، انتشارات دانشگاه دانشگاه علامه طباطبائی.
- اریگا، ادوارد (۱۳۸۵)، روش‌های تحلیل جمعیت، ترجمه‌ی فاروغ امین مظفری، انتشارات احرار.
- پولارد و دیگران (۱۳۷۲)، روش‌های تحلیل جمعیت، ترجمه دانشگاه شیراز، مرکز جمعیت‌شناسی دانشگاه شیراز.
- توفیق، فیروز (۱۳۷۴)، پیش‌بینی خانوار، مجله جمعیت‌شناسی، شماره ۱۱ و ۱۲، بهار و تابستان ۱۳۷۴.
- میرزایی، محمد (۱۳۸۱)، گفتاری در باب جمعیت‌شناسی کاربردی، انتشارات دانشگاه تهران.
- کوششی، مجید (۱۳۷۹)، بازنگری در روس نسبت P/F برای برآورد باروری در حال تغییر، مجله نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۴.
- Stöver, J., & Kirmeyer, S. (2018), DemProj. Version 4.1, A Computer Program For Making Population Projections.
- Population Analysis with Micro Computers, Volume 1, Presentation of Techniques, By Eduardo E. Arriaga, 1994.
- Population Analysis With Micro Computers, Volume 2, Presentation Of Techniques, By Eduardo E. Arriaga, 1994
- Fertility Estimate Programs Microcomputer Software, Developed by the East -West Center Research.
- U.N(2018). Mortpak for Windows (Version 4.3)

منابع فرعی

- سرائی، حسن (۱۳۸۲)، روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت، توزیع و ترکیب جمعیت، با تأکید بر ترکیب سنی، دانشگاه علامه طباطبائی
- منصورفر، کریم (۱۳۷۵)، روش‌های ارزیابی کیفیت آمارهای اساسی مربوط به برآوردهای جمعیتی، انتشارات امیرکبیر.
- میرزایی، محمد و دیگران (۱۳۷۵)، برآورد و تحلیل شاخص‌های حیاتی- جمعیتی کشور در سال ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

- Manual X, Indirect Techniques for Demographic Estimation.

پیش نیاز/اهم نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت، برنامه ریزی و سیاست گذاری population, planning and policy Making

هدف

آشنایی دانشجویان با نقش جمعیت و عوامل جمعیتی در برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ی اجتماعی و اقتصادی، برآورد و تحلیل شاخص‌های جمعیتی در برنامه‌ریزی‌ها، نقش پیش‌بینی‌های جمعیتی در برنامه‌ریزی‌های بلندمدت، ملاحظات جمعیتی مرتبط با توسعه در برنامه‌ریزی‌ها و نقش سیاست‌های جمعیتی در برنامه‌ریزی‌ها

سرفصل‌های اصلی درس

- شاخص‌های جمعیتی تحلیل سنی و جنسی جمعیت،
- برآوردها و تخمین‌های تغییرات جمعیتی،
- انواع پیش‌بینی جمعیتی،
- جمعیت و نیروی انسانی: شاخص‌های جمعیتی اشتغال، بیکاری، فعالیت و پیش‌بینی نیروی کار،
- شاخص‌های جمعیتی آموزش،
- سیاست‌گذاری‌های جمعیتی.

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روشن یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- کوششی، مجید، مصیب محبی میمنندی و محمد ساسانی پور (۱۳۹۴)، تحولات جمعیتی و اثرات نوظهور آن بر پایداری سامانه های بازنشستگی، فصلنامه تحقیقات رفاه اجتماعی دوم، شماره ۵، صص: ۱۴۵-۱۸۸.
- کوششی، مجید، محمد میرزایی، ابولقاسم پوررضا و حسنی ملاتوری (۱۳۹۵)، تأثیر سرمایه اجتماعی بر سلامت سالمندان ۶۰ ساله و بالاتر در مناطق شهری مشهد. دو فصلنامه علوم اجتماعی، دوره ۱۳، شماره ۱، صص: ۱۰۹-۱۲۹.
- مشفق، محمود و محمد میرزایی (۱۳۸۹)، انتقال سنی در ایران: تحولات سنی جمعیت و سیاستگذاری های اجتماعی - جمعیتی، فصلنامه جمعیت، شماره ۷۱/۷۲.
- مشفق، محمود (۱۳۹۱)، چالش ها و فرصت های اقتصادی، اجتماعی ناشی از گذار جمعیتی با تأکید بر ایران، نامه انجمن جمعیت شناسی ایران، شماره ۷، صص: ۶۷-۸۶.
- سرائی، حسن (۱۳۸۸)، دریچه جمعیتی ایران، برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، دوره ۱، شماره ۱، صص: ۳۳-۴۳.
- سرائی، حسن (۱۳۸۲)، روش های مقدماتی تحلیل توزیع و ترکیب جمعیت با تأکید بر ترکیب سنی جمعیت، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
- سرائی، حسن (۱۳۸۹)، جمعیت شناسی، مبانی و زمینه ها، انتشارات سمت.
- زنجانی، حبیب... (۱۳۸۳)، تحلیل جمعیت شناختی، چاپ چهارم، تهران: انتشارات سمت (فصل نهم).
- سید میرزایی، محمد (۱۳۸۳)، جمعیت شناسی عمومی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- تودارو، مایکل (۱۳۸۱)، توسعه اقتصادی در جهان سوم، جلد دوم، ترجمه ی غلام علی فرجادی، تهران: مؤسسه عالی پژوهش در برنامه ریزی و توسعه.
- انگوک، چاو (۱۳۸۹)، برنامه ریزی آموزشی، ترجمه دکتر کرامتی، انتشارات دانشگاه تهران.
- حبیبی، شراره (۱۳۹۰)، برنامه ریزی آموزشی، انتشارات آگاه.
- Poston, D. L. (2019). 1 Age and Sex. In Handbook of population (pp. 19-49). Springer, Cham.
- Bélanger, A., Sabourin, P., & Bélanger, A. (2017). Microsimulation and population dynamics. Springer.
- Inaba, H. (2017). Age-structured population dynamics in demography and epidemiology. New York: Springer.

- Oxenham, John (2008). Effective, Literacy Programms: Options for Policy-Makers, of series: Fundamentals of Educational Planning-91, Paris, UNESCO.
- Abdi et al (2009). Global Perspectives on Education, Macmilan.USA.
- Siniscalco Schleicher, Maria Teresa (2001). Achieving Education for All: Demographic Challenges, Unesco, World Education Forum, Dakar, Senegal, April 2000.

منابع فرعی

- سرائی، حسن (۱۳۷۶)، مرحله اول گذار جمعیتی ایران، نامه علوم اجتماعی، شماره‌ی ۹ و ۱۰، پاییز و زمستان ۱۳۷۶، صص: ۵۱-۶۷
- ری آگا، ادوارد (۱۳۸۲)، روش‌های تحلیل جمعیت، ترجمه‌ی فاروق امین مظفری، تهریز: انتشارات احرار.
- پرسا، رولان (۱۳۷۱)، جمعیت‌شناسی آماری، ترجمه‌ی سیدمحمد سیدمیرزایی، تهران: انتشارات آستان قدس رضوی.
- Smith S.K., Tayman J., and Swanson D.A. (2002). State and Local Population Projection: Methodology and Analysis, Kluwer Academic Publisher, New York.
- Juha M. Alho and Bruce D. Spencer(2005)" Statistical Demography and Forecasting", Springer Series in Statistics.
- Murdock & swanson(2007), Applied Demography in the 21st,Century , springer.
- United Nations (1971). Manuals on methods of estimating population, MANUAL V, Methods of projecting, the economically active population.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	اندیشه اجتماعی و جمعیتی متفکران مسلمان Demographic and Social Thinking with emphasis on Muslim thinkers

هدف

آشنایی با اندیشه‌های متفکران و اندیشمندان مسلمان و غیر مسلمان در خصوص جمعیت، جامعه و توسعه و تغییرات اجتماعی و جمعیتی
سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با تفکرات جمعیتی و اجتماعی متفکران مسلمان و غیر مسلمان،
- دیدگاه‌های متفکران مسلمان از جمله ابن خلدون، غزالی و... در خصوص مفاهیم جمعیتی از جمله ازدواج، فرزندآوری، باروری و...
- آراء و اندیشه‌های علمای شیعه و سنی در خصوص جمعیت،
- جمعیت مطلوب از نظر اسلام،
- سیاست‌گذاری‌های جمعیتی از نظر اسلام

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- کتابی، احمد (۱۳۸۹)، درآمدی بر اندیشه‌ها و نظریه‌های جمعیت‌شناسی، چاپ چهارم، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی.
- هیر، دیوید. ام (۱۳۸۰)، جمعیت و جامعه، ترجمه‌ی یعقوب فروتن، مازندران: انتشارات دانشگاه مازندران (فصل‌های ۲، ۳، ۷، ۸ و ۱۰).
- انتظاری، علی و عهدیه اسدپور (۱۳۹۲)، بررسی و تحلیل مفهوم فرزندآوری از دیدگاه امام محمد غزالی، دو فصلنامه نظریه‌های اجتماعی متفکران مسلمان، دوره ۸، شماره ۸، صفحه ۴۳-۹۳.
- فروتن، یعقوب (۱۳۹۱)، بررسی جمعیت‌شناختی مسلمانان در جهان معاصر پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام، دوره ۵، شماره ۳.
- Iyer, S. (2019). Religion and Demography. In *Advances in the Economics of Religion* (pp. 141-153). Palgrave Macmillan, Cham.
- Caldwell, J, C (2006). *Demographic Transition Theory*, Springer
- Ghallab, M. E. (2006). *Population theory and policy in the Islamic World*.

منابع فرعی

- سووی، آلفرد (۱۳۵۷)، مالتوس و دو مارکس، ترجمه‌ی ابراهیم صدقیانی، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- هیر، دیوید (۱۳۸۰)، جامعه و جمعیت: مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی جمعیت، ترجمه‌ی یعقوب فروتن، انتشارات دانشگاه مازندران.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت‌شناسی فضائی Spatial Demography

هدف

هدف اساسی در این درس آشنایی دانشجویان مفاهیم، ابزارها، شاخص‌ها و دستاوردهای جدید جمعیت‌شناسی در حوزه‌های مکانی و فضائی است. در این درس دانشجویان با ابعاد فضائی و مکانی جمعیت آشنا می‌شوند و نحوه محاسبه، سنجش و تفسیر شاخصهای مکانی جمعیت را یاد می‌گیرند.

سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با جمعیت‌شناسی به عنوان یک علم مکانی؛
- آشنائی با تفاوت بین جمعیت‌شناسی فضائی و جغرافیای جمعیت؛
- درک الگوها و فرآیند مکانی جمعیت؛ مکان، فاصله، منطقه و سلسله مراتب فضائی؛
- درک فرآیند و شاخص‌های جمعیت‌شناختی در مقیاس جغرافیایی
- تحلیل شاخص‌های باروری، مرگ‌ومیر و سلامت، مهاجرت و شهرنشینی و ارتباط آن با شاخص‌های توسعه در مقیاس‌های مکانی .
- یادگیری استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در تحلیل‌های جمعیتی.

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روشن‌یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم‌افزار، وایت‌برد و...

منابع اصلی

- Zhu E J. and Chi G. (2008). Spatial Regression Models for Demographic Analysis. Population Research Policy Review 27:17-42 DOI 10.1007/s11113-007-9051-8

- کلارک، جان ای (۱۳۹۴)، اصول و مبانی جغرافیای جمعیت، ترجمه‌ی مسعود مهدوی، چاپ شانزدهم، انتشارات قومس.

- محمودیان، حسین و محمود مشفق (۱۳۸۷)، بررسی ساختار فضایی مهاجرت‌های بین منطقه‌ای در ایران طی ۱۳۵۵ تا ۱۳۸۵، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال سوم، شماره ۶، صص: ۸۹-۱۱۷.

- Darmofal, D(2019). Demography, Politics, and Partisan Polarization in the United States, 1828–2016, Spatial Demography Book Series. Springer.
- Frank M. Howell, Jeremy R. Porter(2016).Recapturing Space: New Middle-Range Theory in Spatial Demography. Spatial Demography Book Series. Springer.
- Parker R. N., Asencio E. K. (2008). GIS and Spatial Analysis for the Social Sciences: Coding, Mapping, and Modeling. New York, NY, Routledge/Taylor & Francis.
- Reibel, Michael, (2007). Geographic Information Systems and Spatial Data Processing in Demography: A Review. Population Research and Policy Review 26: 601-608.
- Sparks Corey. (2013). Spatial Analysis in R: Part 1. Spatial Demography 1(1) 131-139 25.
- Sparks Corey. (2013). Spatial Analysis in R: Part 2. Spatial Demography 1(2) 219-226 26.
- Paul V. (2007). Demography as a Spatial Social Science. Population Research and Policy Review 26: 457-476. (plus Introduction to the special issue of PRPR on Spatial Demography) pp. 455-456).

منابع فرعی

- Jeanne G. Gobalet & Richard K. Thomas. 1996. "Demographic data and geographic information systems for decision making: The case of public health." Population Research & Policy Review 15 (5-6): 537-548.
- John R. Weeks. 2004. The Role of Spatial Analysis in Demographic Research. Chapter 19 (pp. 381-399) in M.F. Goodchild and D.G. Janelle (eds.) (2004) Spatially Integrated Social Science New York, NY, Oxford University Press.
- Zhu E J. and Chi G. (2008). Spatial Regression Models for Demographic Analysis. Population Research Policy Review 27:17-42 DOI 10.1007/s11113-007-9051-

پیش نیاز/هم نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	اختیاری	فنون پیشرفته تحلیل آماری Advanced Techniques For Statistical Analysis

هدف

بطور اخص در این درس دانشجویان با روشهای کمی تحقیق بویژه با مدل های ساختاری، رگرسیون غیرخطی از جمله لوجستیک، پروبیت و کاکس کاربرد آنها در تحقیقات جمعیتی و جمعیت شناختی آشنا می شوند.

سرفصل های اصلی درس

- رگرسیون غیر خطی لوجستیک،

- رگرسیون لوجیت و پروبیت،

- رگرسیون کاکس،

- تحلیل بقاء،

- معادلات ساختاری

- و سایر روشهای کمی به روز در علم آمار و جمعیت شناسی

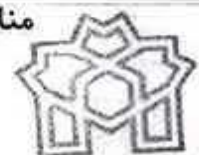

ارزشیابی

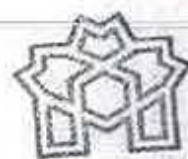
پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روشن یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- پدهازر، کرلینجر (۱۳۹۳)، رگرسیون چند متغیری در پژوهش رفتاری (با اضافات و تجدید نظر)، ترجمه‌ی حسن سرایی، تهران: انتشارات سمت.
- فراهانی، حجت‌اله و حمید رضا عریضی (۱۳۸۴)، روش‌های پیشرفته پژوهش در علوم انسانی (رویکردی کاربردی)، چاپ اول، انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان.
- Allison, P. 1984. Event History Analysis: Regression for Longitudinal Event Data. Newbury Park, CA: Sage.
- Demaris, A. 1992 Logit Modeling: Practical Applications. Newbury Park, CA: Sage.
- Meryers. L, Gamst, G. Guarino, Abs (2006). Applied Multivariate Research (Design And Interpretation). Sage Publications, Inc.
- Trussell, J. et al. (2005). Demographic Application of Event History Analysis Oxford: Clarendon Press [288 P.]
- Janet M. Box-Steffensmeier (2010). Event History Modeling: A Guide for Social Scientists (Analytical Methods for Social Research) Cambridge University Press.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	اختیاری	جمعیت و سلامت Health and Population

هدف

آشنایی مفصل دانشجویان با مباحث مربوط به شاخص‌های جمعیتی و حیاتی سلامت، میراثی و ارتباط این شاخص‌ها با متغیرهای اقتصادی، اجتماعی است

سرفصل‌های اصلی درس

- استفاده از تکنیک‌ها و شاخص‌های جمعیتی برای بررسی وضعیت سلامت،
- مطالعه رابطه جمعیت و سلامت،
- درک رفتارهای جمعیتی موثر بر سلامت،
- یادگیری روش‌های مناسب تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده‌های سلامت،
- تعیین‌کننده‌های جمعیتی و اجتماعی و اقتصادی سلامت،
- روش‌های استفاده از آمار حیاتی در تحقیقات جمعیتی،
- روش‌های استفاده از شاخصهای اپیدمیولوژی در تحقیقات جمعیتی،
- تفاوت‌های جمعیتی در شاخصهای سلامت

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

فهرست منابع اصلی و مکمل درس

- اریگا، ادوارد (۱۳۸۵)، روش‌های تحلیل جمعیت، ترجمه فاروخ امین مظفری، انتشارات احرار.
- محمودیان، حسین و محمد امیری (۱۳۹۶)، تعیین‌کننده‌های اجتماعی و جمعیت‌شناختی رفتارهای سلامت جویانه نوجوانان (مطالعه موردی دانش آموزان ۱۲ تا ۱۸ ساله مدارس دولتی شهر تهران)، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال دهم، شماره ۲۰، صص: ۹-۴۷.
- محمودیان، حسین و مسعود کوچانی اصفهانی (۱۳۹۶)، بررسی تعیین‌کننده‌های سرمایه‌ای مسئولیت‌پذیری سلامت، جامعه‌شناسی و مدیریت سبک زندگی، سال سوم، شماره ۱۰، صص: ۱-۱۴.
- محمودیان، حسین و سراج الدین محمودیان گیلان (۱۳۹۶)، بررسی نقش زنان در فرآیند تصمیم‌گیری مهاجرت خانوادگی به استان تهران، زن در توسعه و سیاست، دوره ۱۵، شماره ۴، صص: ۴۷۷-۴۹۸.
- کوچانی اصفهانی، مسعود و حسین محمودیان (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر سرمایه فرهنگی بر سلامت عمومی با میانجی‌گری سبک زندگی سلامت محور (مطالعه موردی: دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز)، مجله جامعه‌شناسی کاربردی دانشگاه اصفهان، شماره ۲، صص: ۱-۱۶.
- Thomas, R. K. (2018). Health Demography. In Concepts, Methods and Practical Applications in Applied Demography (pp. 219-254). Springer, Cham.
- El-Sayed, A. M., & Galea, S. (Eds.). (2017). Systems science and population health. Oxford University Press.
- Skiadas, C, H., Skiadas(2020). Demography of Population Health, Aging and Health Expenditures, Published By Springer.
- Hoque, N., McGehee, M. A., & Bradshaw, B. S. (2017). Applied demography and public health. New York: Springer.
- Gordis L (2017) Epidemiology 2nd edition Roger Detel et al, Oxford Textbook of Public Health 4th edition.
- M. Nazrul Hoque, Beverly Pecotte, Mary A. McGehee (2016). Applied Demography and Public Health in the 21st Century. springer publications.
- Louis G. Pol, Richard K. Thomas (2012). The Demography of Health and Healthcare. .springer publications.
- The website for Demographic and Health Survey reports and data files: [http://www.measuredhs.com/]. Earlier versions of survey tools and other documentation can be found at this site under Publications, Basic Documentation, but for the latest questionnaires contact DHS directly at measure@orcmacro.com.

منابع فرعی

- سرائی، حسن (۱۳۸۵)، روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت، با تأکید بر باروری و مرگ‌ومیر،
انتشارات دانشگاه تهران.

نام درس	نوع درس	تعداد واحد	ساعت		پیش نیاز/هم نیاز
			نظری	عملی	
جمعیت شناسی اقتصادی Economic Demography	اختیاری	۲	۳۲	۳۲	

هدف

آشنایی با نظریات کلاسیک و معاصر اقتصاد جمعیت، علل و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی تغییرات جمعیتی در سطح ملی و بین‌المللی و تأثیرات متقابل متغیرهای اقتصادی و جمعیتی.

سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با تئوریهای اقتصاد جمعیت،
- مطالعه رابطه جمعیت و اقتصاد،
- پیامدها و آثار اقتصادی تغییرات جمعیتی،
- علل اقتصادی رفتارهای جمعیتی،
- رابطه روندهای جمعیتی و روندهای اقتصادی،
- روش‌های استفاده شاخص‌های جمعیتی در تحلیل‌های اقتصادی
- بررسی علل اقتصادی رفتارهای جمعیتی شامل رفتار باروری، ازدواج، مهاجرت و عرضه نیروی کار آشنا می‌شوند.

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش بادهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- محمودی، محمد جواد و مهدی احراری (۱۳۹۲)، درآمدی بر اقتصادی جمعیت، موسسه مطالعات جمعیتی کشور.

- زارع، بیژن (۱۳۸۴)، جمعیت‌شناسی اقتصادی و اجتماعی، تهران: انتشارات سمت.
- تودارو، مایکل (۱۳۸۳)، توسعه اقتصادی در جهان سوم، جلد دوم، ترجمه‌ی غلامعلی فرجادی، تهران: مؤسسه عالی پژوهش در برنامه‌ریزی و توسعه.

- Mason, A. (2019). Economic Demography. In Handbook of Population (pp. 643-668). Springer, Cham.
- Dennison, T. K., & Ogilvie, S. (2016). Institutions, demography, and economic growth. *The Journal of Economic History*, 76(1), 205-217.
- Allen C. Kelley, Robert M. Schmid. (۲۰۱۶) Economic
- Moduleed Nations: 1968: Methods of Analysing Census data on Economic activities of the Population Moduleed Nations..
- Ronald Lee (1980) "An Historical Perspective on Economic Aspects of the Population Explosion: the Case of Pre-industrial England," in Richard Easterlin, ed., *Population and Economic Change in Developing Countries* (University of Chicago Press). Read only pages 517-520 and 541-546.

منابع فرعی

- Ronald D. Lee (2003) "The Demographic Transition: Three Centuries of Fundamental Change," *Journal of Economic Perspectives* 17(4): 167-90
- Demography. https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1057%2F978-1-349-95121-5_2253-1.

پیش نیاز/هم نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	نظری	عملی	جمع			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت شناسی ریاضی Mathematical Demography

هدف

آشنایی دانشجویان با استدلال ریاضی روابط بین متغیرهای جمعیتی، درک عمیق تر منطق درونی متغیرهای جمعیت شناسی، مثلاً رابطه بین متغیرهای جمعیتی با دیگر متغیرهای جمعیتی.

سرفصل های اصلی درس

- کاربرد ریاضیات در جمعیت شناسی،
- تحلیل فرآیندهای تکرارپذیر،
- الگوهای جمعیت ثابت، جمعیت ساکن و جدول بقا،
- الگوهای سنی و جنسی وقایع جمعیتی: باروری، مرگ و میر، مهاجرت، ازدواج و زناشویی،
- گشتاور رشد جمعیت،
- روابط دموگرافیک در جمعیت های غیر ثابت.

ارزشیابی

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روشن یابندهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- Lynch, S. M., Land, K. C., Yang, Y. C., & Yi, Z. (2019). Mathematical Demography 28. Handbook of Population, 747.
- Schoen, R. (Ed.). (2016). Dynamic Demographic Analysis (Vol. 39). Springer.
- Ranganathan, C. R. (2006), A First Course in Mathematical Models of Population Growth, New Delhi, Associated Pub.

- Keyfits, N. (1968), Introduction to Mathematics of Population, Addison-Wesley.
- Newell, Colin (1990), Methods and Models in Demography. New York: The Guilford Press.

منابع فرعی

- Keyfits, N, Hal Caswell (2005), Applied Mathematical Demography. 3rd ed. Berlin: Springer.
- Hali, S. K. V. Rao, (1992), Advanced Techniques of Population Process Oxford, England: Blackwell Publishers.
- Cox, D. (1962), Renewal Theory, Lodon: Methuen

پیش نیاز/هم نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت و جنسیت Population and Gender

هدف

فهم روابط جنسیتی که نهادهای اجتماعی را در راستای تاثیر بر رابطه‌ی بین توسعه و جمعیت شکل می‌دهد. این تاثیر از طریق بررسی تغییرات سازمان روابط جنسیتی با توجه به آموزش، نیروی کار، ازدواج و خانواده، بهداشت و تجدید نسل و مهاجرت شناسایی می‌شود.

سرفصل‌های اصلی درس

- تعریف جنس و جنسیت، تاریخچه نگرش به موضوع جنسیت،
- تئوری‌های مرتبط با جنسیت،
- جنسیت و جامعه،
- جنسیت و جمعیت‌شناسی،
- رابطه جنسیت با آموزش، نیروی کار، ازدواج و ساختار خانواده، مرگ‌ومیر و بهداشت، مهاجرت، توسعه‌ی اقتصادی و تجدید نسل،
- سیاست‌های مرتبط با جنسیت،
- مرور قوانین و سیاست‌های مرتبط با جنسیت (توانمندسازی زنان و برابری جنسیتی)

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف و ارزشیابی نتایج	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجربه و تحلیل داده‌ها و نقد
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- مدیری، فاطمه و علی رحیمی (۱۳۹۵). ترجیح جنسی و نقش نگرش های جنسیتی در شکل گیری آن، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، دوره ۱۱، شماره ۲۲، تابستان ۱۳۹۵، صص ۹-۴۱.
- خلج آبادی، فریده (۱۳۹۷). معنای ازدواج و رفتارهای جنسی قبل از ازدواج، آزمون یک مدل نظری در دختران دانشجو در تهران، مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور.
- ساسانی پور، محمد (۱۳۹۷). تفاوت‌های جنسیتی مرگومیر در ایران: تحلیل روند، الگوها و علل، مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور.
- Riley, N. E. (2019). 4 Demography of Gender. In Handbook of population (pp. 107-142). Springer, Cham.
- Smith, D. J. (2018). Gender and HIV: Evidence from Anthropological Demography in Nigeria. In International Handbook on Gender and Demographic Processes (pp. 167-179). Springer, Dordrecht.
- Skeldon, C, B. Francis and L Smulyan (eds) (2006). The Sage Handbook of Gender and Education, London: Sage Publication.
- Valerie, B. (1999), Feminist Debates, London: Macmillan.

منابع فرعی

- آبوت، پاملا و کلر والاس (۱۳۸۰)، جامعه‌شناسی زنان، ترجمه‌ی منیژه نجم عراقی، تهران: نشر نی.
- احمدنیا، شیرین (۱۳۸۰)، برخی عوامل فرهنگی-اجتماعی موثر بر مشارکت محدود زنان، نامه انجمن جامعه‌شناسی ایران، شماره ۴، صص: ۷۱-۸۵.
- افشاری، زهرا و ابراهیم شیبانی (۱۳۸۰)، تجزیه جنسیتی بازار کار در ایران، پژوهش زنان، دوره ۱، شماره ۱، صص: ۳۵-۵۳.
- Lloyd, C, B. and M. J. Grant (2004), Growing Up in Pakistan: The Separate Experiences of Males and Females, Population Council, No. 188, New York: Population Council.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت‌شناسی تاریخی Historical Demography

هدف

هدف اصلی این درس آشنایی دانشجویان با مفاهیم، روش‌ها، تکنیک‌ها و منابع داده‌های جمعیت‌شناسی تاریخی است. در این درس با استفاده از فارسی و انگلیسی روند تحولات تاریخی جمعیت در ایران و جهان بررسی می‌شود.

سرفصل‌های اصلی درس

- منابع تاریخی داده‌های جمعیتی،
- روشهای ارزیابی داده‌های تاریخی،
- روشهای تحقیق تاریخی در جمعیت‌شناسی،
- آشنایی با ابزارهای جمع‌آوری داده‌های جمعیتی در گذشته،
- بررسی تغییرات و نوسانات جمعیتی ایران در دوره‌های تاریخی مختلف،
- تاثیرات تحولات تاریخی بر تغییرات جمعیتی و بالعکس،

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج	روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف
منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...	تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

منابع اصلی

- گینانی، تیموتی (۱۳۹۵). گذار تاریخی باروری، یک راهنمایی برای اقتصاددانان، فصلنامه جمعیت، شماره ۹۷ صص ۱۳۱-۹۵ سعدونیان، سیروس (۱۳۹۰). درآمدی بر جمعیت شناسی تاریخی ایران در عصر قاجار، انتشارات طبع و نشر.
- فیروزی، سورنا (۱۳۹۱). جمعیت‌های انسانی: بررسی گروه‌های انسانی از نظر انسان‌شناسی فیزیکی، ژنتیک مولکولی و اسناد تاریخی، انتشارات آشیانه کتاب، تهران.
- کتابی، احمد (۱۳۸۴) قحطی های ایران، ناشر: دفتر پژوهش های فرهنگی
- جمالی، محمد، ذوالفقارطلب، مصطفی و دیگران (۱۳۹۵). پیشینه تاریخی برنامه جهانی کنترل جمعیت، نشریه تاریخ پزشکی، دوره ۶، شماره ۲۰.
- Eversley, D. E. C. (2018). Population in History: Essays in Historical Demography, Volume I: General and Great Britain. Routledge.
- Casper, L. M. (2019). 3 Family Demography. In Handbook of Population (pp. 79-105). Springer, Cham.
- Willigan, J. D., & Lynch, K. A. (2013). Sources and Methods of Historical Demography: Studies in Social Discontinuity. Elsevier.
- Van Bavel, J. (2016). Evolutionary approaches to historical demography and agent based modeling.
- Kok, J., & Janssens, A. (2016). Historical demography. (networks.h-net.org).

منابع فرعی

- مک ایودی، کالین، جونز ریچارد (۱۳۷۵). اطلس تاریخی جمعیت جهان، ناشر: نشر مرکز
- Easterlin, R. A., & Tilly, C. (1978). Historical studies of changing fertility.

نام درس	نوع درس	تعداد واحد	ساعت		پیش‌نیاز/هم‌نیاز
			نظری	عملی جمع	
جمعیت‌شناسی مسلمانان Demography of Muslims	تخصصی	۲	۳۲	۳۲	

هدف

بر اساس آمار بخش جمعیت سازمان ملل در سال ۲۰۱۷ نزدیک به یک میلیارد و هفت صد میلیون نفر مسلمان در جهان گزارش شده است و کشور ایران با جمعیت ۸۲٫۵ میلیونی در سال ۲۰۱۹ هفتمین کشور بزرگ در بین کشورهای اسلامی از نظر جمعیت می‌باشد. تغییر و تحولات شاخص‌های جمعیتی ارتباط آن با شاخص‌های پیشرفت، بررسی وضعیت موجود جمعیتی، آینده‌نگری جمعیت در کشورهای مسلمان و ایران از جمله اهداف اساسی این درس است.

سرفصل‌های اصلی درس

- بررسی جمعیت مذاهب در دنیا،
- تحولات گذشته، حال و آینده مذاهب از نظر جمعیتی،
- تمرکز بر تغییرات جمعیتی در کشورهای مسلمان،
- رابطه تغییرات جمعیتی با شاخص‌های پیشرفت،
- سیاست‌های و برنامه‌های جمعیتی در کشورهای مسلمان،
- بررسی دیدگاه‌های علمای اسلام در خصوص جمعیت،
- آینده‌نگری تغییرات جمعیتی در کشورهای مسلمان.

ارزشیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
•	•	•	•	•

روشن‌یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم‌افزار، وایت‌برد و...

منابع اصلی

- محمود مشفق، محمدجواد محمودی، میثم پروان (۱۳۹۱). مطالعه تطبیقی گذار سنی کشورهای منتخب مسلمان با تاکید بر ایران: الگوها، روندها و چالش ها، فصلنامه جمعیت، شماره ۷۹.
- متقی، سمیرا (۱۳۹۳). عوامل مؤثر بر امید به زندگی در کشورهای منتخب اسلامی (براساس گروههای همگن درآمدی)، فصلنامه پژوهشنامه اقتصادی سال چهاردهم، شماره ۵۵، صص ۲۰۵-۱۸۵.
- سمیه احمدنژاد، الهام احمدنژاد و دیگران (۱۳۹۰). مروری بر قوانین سقط جنین و بهداشت باروری در منطقه‌ی مسلمان‌نشین خاورمیانه، فصلنامه حقوق پزشکی، دوره ۵، شماره ۱۶.
- علینی، محمدولی (۱۳۹۴). نقش جمعیت و سیاست های جمعیتی در استحکام ساخت درونی قدرت نظام جمهوری اسلامی ایران، آفاق امنیت، دوره ۸، شماره ۲۸، صص ۱۰۷-۱۳۳.
- Iyer, S. (2019). Religion and Demography. In *Advances in the Economics of Religion* (pp. 141-153). Palgrave Macmillan, Cham.
- Mahmoud Moshfegh (2018) "A Comparative Study on Demographic Policies in Muslim countries", first international conference on 'Social Policy in the Islamic World. Allameh Tabataba'i University, Tehran.
- Mahmoud Moshfegh (2013) "Fertility Transitions in the Arab Muslim Countries: Timings and Determinants, Impacts of Changing Population Dynamics on the Arab Family, Doha, Qatar.
- Grim, B., Johnson, T., Skirbekk, V., & Zurlo, G. (۲۰۱۷). *Yearbook of international religious demography*. Brill.
- Kettani, H. (2019). *The World Muslim Population: Spatial and Temporal Analyses*.
- Sáenz, R., Embrick, D. G., & Rodríguez, N. P. (Eds.). (2015). *the international handbook of the demography of race and ethnicity* (Vol. 4). Springer.

منابع فرعی

- حسینی، حاتم (۱۳۸۹). پویایی توسعه و هم‌گرایی باروری در کشورهای مسلمان، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره یازدهم، شماره ۳، صص ۲۸-۳.
- Groth, H., & Sousa-Poza, A. (Eds.). (2012). *Population dynamics in Muslim Countries: Assembling the jigsaw*. Springer Science & Business Media.

پیش‌نیاز/هم‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	نوع درس	نام درس
	جمع	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	تخصصی	جمعیت و رفاه اجتماعی Population & Social Welfare

هدف:

آشنا ساختن دانشجویان با تأثیر فرایندهای جمعیتی بر ابعاد مختلف رفاهی و سیاست‌گذاری آن- هاست.

سرفصل‌های اصلی درس:

- مفاهیم اصلی جمعیت‌شناسی و رفاه اجتماعی
- بهداشت و جمعیت
- آموزش و پرورش و جمعیت
- مسکن و جمعیت
- اشتغال و جمعیت
- تأمین اجتماعی و جمعیت
- بیمه‌های اجتماعی و جمعیت
- گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماعی و جمعیت
- محیط زیست و جمعیت
- مهاجرت و جمعیت
- بحران‌های سال‌مندی در ایران و جهان
- سیاست‌های جمعیت و رفاه در کشورهای گوناگون
- سیاست‌های جمعیت در ایران

روش ارزیابی:

تحقیق	آزمون‌های نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
		آزمون‌های نوشتاری	-

منابع:

- سام آرام، عزت‌الله و ابراهیم نجف‌آبادی، اعظم (۱۳۹۳) جمعیت و رفاه اجتماعی. نشر علم، تهران.

- سرایی، حسن (۱۳۹۳) جمعیت شناسی؛ مبانی و زمینه ها. انتشارات سمت، تهران.
- عالمی نیسی، مسعود (بهار و تابستان ۱۳۹۶) تحلیل مطالعات تجربی پیرامون تأثیر جمعیت یک نسل بر نرخ بی‌کاری آن‌ها در میان کشورهای مختلف. فصلنامه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی. دوره ۴، شماره ۹، صفحه ۷۹-۱۰۸.
- عالمی نیسی، مسعود (بهار ۱۳۹۴) بررسی تطبیقی تعداد فرزندان بر فقر اعضای نهاد خانواده در کشورهای مختلف. فصلنامه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی. دوره دوم، شماره ۶، صص ۳۹ تا ۷۸.

- Ystrom, E., Ørstavik, R., Reichborn-Kjennerud, T., & Torvik, F. A. (2016). Social inequalities in reception of social welfare support: A population based twin study. *Norsk Epidemiologi*, 26(1-2).
- Lianos, T. P., & Pseiridis, A. (2016). Sustainable welfare and optimum population size. *Environment, development and sustainability*, 18(6), 1679-1699.

نام درس	نوع درس	تعداد واحد	ساعت		پیش‌نیاز/هم‌نیاز
			نظری	عملی	
سمینار تحقیقات جمعیتی Seminar on Population Researchs	تخصصی	۲	۳۲	۳۲	

هدف

آشنایی با ماهیت و ویژگی‌های تحقیقات جمعیت‌شناسی، بررسی و نقد تحقیقات جمعیت‌شناسی در ایران و جهان، شناسایی نقاط ضعف، خلاءها و مسائل تحقیقات اخیر، شناسایی حوزه‌های تحقیقاتی نوظهور در جمعیت‌شناسی، تدوین طرح تحقیقاتی توسط دانشجویان

سرفصل‌های اصلی درس

- آشنایی با ماهیت و ویژگی‌های تحقیقات جمعیت‌شناسی،
- بررسی و نقد تحقیقات جمعیت‌شناسی در ایران و جهان،
- شناسایی نقاط ضعف، خلاءها و مسائل تحقیقات اخیر،
- شناسایی حوزه‌های تحقیقاتی نوظهور در جمعیت‌شناسی،
- تدوین طرح تحقیقاتی توسط دانشجویان.

ارزشیابی

بروزة	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	*

روشن‌یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف	سخنرانی، محاسبات عملی، ترکیب و تجزیه و تحلیل داده‌ها و نقد و ارزشیابی نتایج
تعیین ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه	منابع فارسی و انگلیسی، کامپیوتر، نرم افزار، وایت برد و...

منابع اصلی

- صادقی، رسول (۱۳۸۸)، جمعیت و توسعه در ایران، ابعاد و چالش‌ها، تهران: انتشارات مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه، چاپ اول، فصل ششم کتاب، تغییرات ساختار سنی جمعیت ایران و ابعاد اقتصادی و اجتماعی پنجره جمعیتی آن، صص: ۱۹۸ - ۲۰۲.

- کاظمی، حمید (۱۳۹۷). آینده پژوهی سیاست‌های جمعیتی: طراحی چارچوب خط مشی گذاری آینده نگارانه جمعیت در ایران. مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور.
- بگی، میلاد (۱۳۹۷). پویایی خانوار در ایران: عوامل تعیین کننده تغییرات در ترتیبات زندگی افراد، ساختار و بُعد خانوار در سه دهه ی اخیر، مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور.

- Feeney, G., Keilman, N., Schmertmann, C., & Bijak, J. (2019). The past, present, and future of Demographic Research. *Demographic Research*, 41, 1197-1204.
- Cimentada, J., & Klüsener, S. (2019). Exploring the Demographic History of Populations with Enhanced Lexis Surfaces.
- Van Dalen, H. P., & Henkens, K. (2012). What is on a demographer's mind? A worldwide survey. *Demographic Research*, 26, 363-408.
- Van Dalen, H.P. and Henkens, K. (2001). What makes a scientific article influential? The case of demographers. *Scientometrics* 50(3): 455-482. Doi: 10.1023/A: 1010 510831718.

منابع فرعی

- عباسی شوازی، محمدجلال و زینب کاوه فیروز (۱۳۸۳)، بررسی تحلیلی پایان‌نامه‌های جمعیت‌شناسی در دانشگاه‌های تهران طی سالهای ۱۳۴۰ تا ۱۳۸۰، تهران: انتشاران بیژن.
- Van Dalen, H.P. and Henkens, K. (2004). Demographers and their journals: Who is uncited after ten years? *Population and Development Review* 30(3): 489-506. doi:10.1111/j.1728-4457.2004.00025.x.

جدول ۶. مقایسه تطبیقی عناوین دروس در سرفصل قدیمی با بازنگری شده (دروس تخصصی)

ردیف	عنوان درس جدید	تعداد واحد	تفسیر عنوان	تفسیر سرفصل	عنوان درس قبلی	تعداد واحد	درصد تغییر سرفصل	درصد تغییر منابع
۱	جمعیت شناسی باروری	۲	خیر	بله	باروری	۳	۱۰	۵۰
۲	جمعیت شناسی مرگ و میر	۲	خیر	بله	مرگ و میر	۳	۱۰	۵۰
۳	جمعیت شناسی مهاجرت	۲	خیر	بله	مهاجرت	۳	۱۰	۵۰
۴	روشهای تحقیق (۱)	۲	خیر	بله	روشهای تحقیق (۱)	۳	۲۵	۶۰
۵	روشهای تحقیق (۲)	۲	خیر	بله	روشهای تحقیق (۲)	۳	۲۵	۶۰
۶	نظریات جمعیتی	۲	بله	بله	بینش های جامعه شناسی (۱)	۳	۱۰۰	۱۰۰
	جمع	۱۲						

جدول ۷. مقایسه تطبیقی عناوین دروس در سرفصل قدیمی با بازنگری شده (دروس اختیاری)

ردیف	عنوان درس جدید	تعداد واحد	تغییر عنوان	تغییر سرفصل	عنوان درس قبلی	تعداد واحد	درصد تغییر سرفصل	درصد تغییر منابع
۱	اندیشه اجتماعی و جمعیتی متفکران مسلمان	۲	بله	بله	اندیشه های متفکران اسلامی	۳	۵۰	۵۰
۲	نرم افزارهای کاربردی در جمعیت شناسی	۲	بله	بله	کاربرد نرم افزارهای کامپیوتری در تحلیل جمعیت	۲	۰	۶۰
۳	جمعیت، برنامه ریزی و سیاستگذاری	۲	بله	بله	برنامه ریزی جمعیت و نیروی انسانی	۲	۵۰	۵۰
۴	جمعیت شناسی خانواده	۲	بله	بله	---	---	---	---
۵	جمعیت شناسی سالمندی	۲	بله	بله	---	---	---	---
۶	جمعیت شناسی فضایی	۲	بله	بله	---	---	---	---
۷	جمعیت و سلامت	۲	بله	بله	---	---	---	---
۸	جمعیت شناسی اقتصادی	۲	بله	بله	---	---	---	---
۹	جمعیت شناسی ریاضی	۲	بله	بله	---	---	---	---
۱۰	جمعیت شناسی تاریخی	۲	بله	بله	---	---	---	---
۱۱	جمعیت و جنسیت	۲	بله	بله	---	---	---	---
۱۲	سمینار تحقیقات جمعیتی	۲	بله	بله	---	---	---	---
۱۳	جمعیت شناسی مسلمانان	۲	بله	بله	---	---	---	---
۱۴	جمعیت شناسی تاریخی	۲	بله	بله	---	---	---	---
۱۵	جمعیت و رفاه اجتماعی	۲	بله	بله	---	---	---	---
	جمع							

جدول ۸. جدول رعایت ملاک‌های بازنگری و تدوین برنامه درسی (دروس تخصصی کارشناسی ارشد)

جمعیت شناسی

ردیف	نام درس	روز آمدی	کاربردی سازی	بومی سازی	اسلامی سازی	ملاحظات (ملاکهای کلیدی)
۱	جمعیت شناسی بازوری	*	*	*		ماده یک سیاستهای کلان جمعیتی
۲	جمعیت شناسی مرگ و میر	*	*	*		ماده ششم سیاستهای کلان جمعیتی
۳	جمعیت شناسی مهاجرت	*	*	*		ماده یازده سیاستهای کلان جمعیتی
۴	روشهای تحقیق (۱)	*	*			با توجه به پیشرفتهای علمی در عرصه علم جمعیت شناسی، اهداف، سرفصل ها و منابع روزآمد و کاربردی شده اند.
۵	آمار پیشرفته	*	*			با توجه به پیشرفتهای علمی در عرصه علم جمعیت شناسی، اهداف، سرفصل ها و منابع روزآمد و کاربردی شده اند.
۶	نظریات جمعیتی	*	*	*	*	با توجه به پیشرفتهای علمی در عرصه علم جمعیت شناسی، اهداف، سرفصل ها و منابع روزآمد و کاربردی شده اند.

جدول ۹. جدول رعایت ملاک‌های بازنگری و تدوین برنامه درسی (دروس اختیاری کارشناسی ارشد)

جمعیت شناسی

ردیف	نام درس	روز آمدی	کاربردی سازی	بومی سازی	اسلامی سازی	ملاحظات (ملاک‌های کلیدی)
۱	نرم افزارهای کاربردی در جمعیت شناسی	*	*			با توجه به پیشرفت‌های علمی در عرصه علم جمعیت شناسی، اهداف، سرفصل‌ها و منابع روزآمد و کاربردی شده‌اند. یکی از چالش‌های جمعیتی کشور
۲	جمعیت شناسی سالمندی	*	*	*		
۳	جمعیت، برنامه ریزی و سیاستگذاری	*	*	*		با توجه به پیشرفت‌های علمی در عرصه علم جمعیت شناسی، اهداف، سرفصل‌ها و منابع روزآمد و کاربردی شده‌اند.
۴	جمعیت شناسی خانواده	*	*	*	*	ماده ششم سیاست‌های کلان جمعیتی و بومی سازی
۵	اندیشه اجتماعی و جمعیتی متفکران مسلمان	*	*	*	*	اسلامی سازی و بومی سازی
۶	جمعیت شناسی قضایی	*	*	*		ماده نهم سیاست‌های کلان جمعیتی و بومی سازی
۷	جمعیت و سلامت	*	*	*		ماده نهم سیاست‌های کلان جمعیتی
۸	جمعیت شناسی اقتصادی	*	*	*		روزآمدی و کاربردی سازی
۹	جمعیت شناسی ریاضی	*	*	*		روزآمدی و کاربردی سازی
۱۰	روش تحقیق (۲)	*	*	*		روزآمدی و کاربردی سازی
۱۱	جمعیت و جنسیت	*	*	*	*	روزآمدی و کاربردی سازی
۱۲	سمینار تحقیقات جمعیتی	*	*	*		روزآمدی و کاربردی سازی
۱۳	جمعیت شناسی مسلمانان	*	*	*	*	اسلامی سازی و بومی سازی
۱۴	جمعیت شناسی تاریخی	*	*	*		بومی سازی
۱۵	جمعیت و رفاه اجتماعی	*	*	*		روزآمدی

